ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 62ον. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, 1926. Ἀριθ. 2

Ο ΜΙΣΘΟΣ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

«Ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν». Ρωμ. ς΄. 23.

Τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι εὐχάριστον· δὲν εἶναι θέμα, περὶ τοῦ ὁποίου εὐχαριστεῖται ὁ ἄνθρωπος πολὺ νὰ σκέπτεται· εἶναι ὅμως θέμα πολὺ σπουδαῖον καὶ ὠφέλιμον. Οὐδεὶς εὐχαρίστως ἐξετάζει τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἁμαρτάνων δὲν σκέπτεται περὶ τούτων, ἄλλως εἶναι πιθανὸν ὅτι δὲν θὰ ἐξηκολούθει ἁμαρτάνων. Ὁ δὲ Χριστιανός, ὅστις ὁμιλεῖ περὶ τοῦ θέματος τούτου, φαίνεται εἰς τοὺς φίλους του ὡς ὑποφέρων ἀπὸ νοσώδη διάθεσιν. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὰ τρομερὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας, ὥστε νὰ ἀποφεύγωμεν αὐτὴν καὶ νὰ ἀποτρέπωμεν ἄλλους ἀπὸ τὸν κίνδυνον αὐτῆς. Τὸ ἓν καὶ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον μισεῖ ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἁμαρτία. Ὁ Θεὸς οὐδέποτε μισεῖ τὸν ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ δεικνύει πατρικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ὅμως ὁ Θεὸς δεικνύει τὸ ἅγιόν του μῖσος· διότι ἡ ἁμαρτία εἶναι ἐναντίωσις, ἔχθρα, ἐπανάστασις ἐναντίον τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ.

Ὁ Παῦλος λοιπὸν μᾶς ὑπενθυμίζει ἐδῶ τὸν παλαιὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον Αὐτὸς ὥρισεν εἰς τοὺς προπάτοράς μας εἰς τὴν Ἐδέμ,—ὅτι ὁ μισθὸς τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος. «Ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ δὲν θέλεις φάγει ἀπ᾽ αὐτοῦ· διότι καθ᾽ ἣν ἡμέραν φάγῃς ἀπ᾽ αὐτοῦ, θέλεις ἐξάπαντος ἀποθάνει». Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ὁ **μισθὸς** τῆς ἁμαρτίας—τὸ βραβεῖον διὰ τὸ ὁποῖον ἐργάζεται ὁ ἁμαρτάνων (ὡσὰν νὰ **ἤθελεν** αὐτὸς νὰ ἀποθάνῃ)—ὁ μισθὸς τῆς διαγωγῆς του. Εἶναι τοὐλάχιστον ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου εἶναι ἄξιος ὁ πράττων τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀφεύκτως θὰ λάβῃ. Δὲν ἔχει ὁ τοιοῦτος ἄλλην ἀνταμοιβήν. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ὡμίλει πρὸς τὸν ὄχλον περὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐπεδείκνυον τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ βλέπωνται ὑπ᾽ αὐτῶν, εἶπεν ὅτι οἱ ὑποκριταὶ κάμνουν τὴν ἐλεημοσύνην των διὰ νὰ δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς προσευχάς των καὶ τὴν νηστείαν των διὰ νὰ φανῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ εἰς ἑκάστην περίπτωσιν προσθέτει, «Ἀληθῶς σᾶς λέγω, ὅτι ἔχουσιν ἤδη τὸν μισθὸν αὐτῶν». Ἐργάζονται διὰ νὰ λάβουν ἐκεῖνον τὸν μισθόν, καὶ τὸν λαμβάνουν. Δὲν διαφέρει πολὺ καὶ ἡ κατάστασις τοῦ ἁμαρτάνοντος, ὅστις λαμβάνει ὡς μισθόν του τὸν θάνατον. Ἀκριβῶς διὰ τὸν μισθὸν τοῦτον εἰργάσθη τὴν ἁμαρτίαν—καὶ λαμβάνει ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον ἐνήργησεν. Ἴσως δὲν πιστεύετε ὅτι ἕνας ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ ἦναι τόσον

ἀνόητος, ὥστε νὰ θέλῃ τὸν θάνατον ὡς μισθόν του· ἀλλ' ἐγὼ θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω.

Πιστεύω ὅτι θὰ ἐννοήσωμεν τὸ ζήτημα καλήτερον, ἐὰν πρῶτον ἐξετάσωμεν τί σημαίνει **ἁμαρτία,** καὶ ἔπειτα τί σημαίνει **θάνατος.** Διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἐάν τις ἔχῃ ἐννοήσει καλὰ τί εἶναι αὐτὰ τὰ δύο πράγματα, θὰ ζητήσῃ ἐνθέρμως ἀπὸ τὸν Σωτῆρα νὰ τὸν σώσῃ καὶ ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Πολλοὶ ζοῦν εἰς τὸν κόσμον ὡσὰν νὰ ἐπίστευον ὅτι ἡ ἁμαρτία συνίσταται, ὄχι εἰς τὴν πρᾶξιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πράξεως. Τοιαύτη ἦτο ἡ διδασκαλία τῶν Σπαρτιατῶν. Τὸ παιδὶ ποῦ εἶχε κλέψει τὴν ἀλώπεκα καὶ εἶχε κρύψει αὐτὴν αὐτὴν μέσα εἰς τὰ φόρεμά του, δὲν ἐθεωρεῖτο ἔνοχον ἐὰν δὲν ἀνεκαλύπτετο, ἀλλ' ἦτο μᾶλλον ἥρως. Ἡ αὐτὴ ἀντίληψις πολλάκις ἐπικρατεῖ καὶ τώρα. Ὁ νέος δὲν ἐντρέπεται, ἐὰν ἔχῃ διαπράξῃ αἰσχρόν τι, εἰμὴ ἐὰν ἀνακαλυφθῇ. Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, ποῦ εἶναι ἡ συνείδησις τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου; Ἐὰν ἐγὼ ἀδικῶ τὴν χήραν καὶ τὰ ὀρφανὰ καὶ κλέπτω τὰ ὑπάρχοντά των τόσον πανούργως, ὥστε κανεὶς δὲν τὸ ἀνακαλύπτει, πάλιν δὲν συναισθάνομαι τὴν ἐνοχήν μου ἐγὼ ὁ ἴδιος; Ἡ ἔνοχος συνείδησις εἶναι ἡ Νέμεσις τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Δαβὶδ ἤξευρε τοῦτο ἐκ πικρᾶς του πείρας,—ἡ ἰδική του ἁμαρτία τὸν εἶχεν ἐνοχλήσει πολὺν καιρὸν πρὸ τοῦ νὰ φανερωθῇ· καὶ διὰ τοῦτο λέγει:

«Ποῦ νὰ ὑπάγω ἀπὸ τοῦ πνεύματος Σου;
Καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου Σου ποῦ νὰ φύγω;
Καὶ αὐτὸ τὸ σκότος δὲν σκεπάζει οὐδὲν ἀπὸ Σοῦ,
Καὶ ἡ νὺξ λάμπει ὡς ἡ ἡμέρα.»

Καὶ ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸν ἐνενηκοστὸν Ψαλμὸν ὁμολογεῖ τὸ ἴδιον:

«Ἔθεσας τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν Σου, τὰ κρύφια ἡμῶν εἰς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου.»

Ὄχι, ἂς μὴ καυχηθῇ κανεὶς ὅτι ὁ κόσμος δὲν τὸν ἀνεκάλυψεν· ὁ κόσμος δὲν εἶναι κριτὴς τῆς καρδίας. Ὁ ἐξαπατῶν μίαν ἑταιρίαν καὶ μὴ πληρώνων τὰ χρέη του πρὸς αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ ἁμαρτάνων κρυφίως κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, ὅταν οὐδεὶς ἄλλος τὸ ἐξεύρει,—ἂς εἶναι ὑπερβέβαιος ὅτι ἡ ἁμαρτία του θέλει τὸν εὑρεῖ.

Ἀλλὰ προσέτι ὁ Ἰησοῦς μᾶς ἐδίδαξεν καὶ ἄλλο τι περὶ τῆς ἁμαρτίας, ὅτι δὲν συνίσταται εἰς τὴν ***πρᾶξιν***, ἀλλ' εἰς τὴν ***σκέψιν.*** «Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη εἰς τοὺς ἀρχαίους, Μὴ μοιχεύσῃς· ἐγὼ ὅμως σᾶς λέγω, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα διὰ νὰ ἐπιθυμήσῃ αὐτήν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» «Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη εἰς τοὺς ἀρχαίους, Μὴ φονεύσῃς, ὅστις δὲ φονεύσῃ, θέλει εἶσθαι ἔνοχος εἰς τὴν κρίσιν. Ἐγὼ ὅμως σᾶς λέγω, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος ἀναιτίως κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, θέλει εἶσθαι ἔνοχος εἰς τὴν κρίσιν.» Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐκφράζει ἔτι ζωηρότερον τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν: «Πᾶς ὅστις μισεῖ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, εἶναι ἀνθρωποκτόνος.»

Ἡ ἁμαρτία, λοιπόν, δὲν συνίσταται εἰς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ εἰς τὴν σκέψιν, καὶ ὁ θέλων νὰ κλέψῃ ἢ νὰ βλάψῃ τὸν πλησίον του, εἶναι ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ δικαίου Κριτοῦ, ὡς ἐὰν τὸ εἶχεν ἐκτελέσει. Ἀναγκαζόμεθα ὅθεν νὰ κράζωμεν μὲ τὸν Ψαλμῳδόν: «Τίς συναισθάνεται τὰ ἑαυτοῦ ἁμαρτήματα; καθάρισόν με ἀπὸ τῶν ***κρυφίων*** ἁμαρτημάτων.»

Ἡ ἁμαρτία εἶναι ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ παράβασις, δὲν εἶναί τι ὑλικόν. Δὲν ἐμπεριέχει μόνον τὰς ***πράξεις*** τὰς κακάς, ἀλλ᾽ ὄπισθεν τῶν πράξεων ἐκείνων καὶ τὰς ***σκέψεις***, τὰς μὴ συμμορφουμένας μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πρέπει ὅμως νὰ ἐνθυμώμεθα καὶ ἓν ἄλλο, ὅτι πολλάκις ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτάνει διὰ τῆς ἀπραξίας. «Εἰς τὸν ὅστις λοιπὸν ἐξεύρει νὰ πράττῃ τὸ καλὸν καὶ δὲν πράττει, εἰς αὐτὸν εἶναι ἁμαρτία» (Ἰάκ. δ΄. 17). Ὁ Ἰησοῦς καταδικάζει τὸν ἔχοντα τὸ ἓν τάλαντον, διότι οὐδ μίαν χρῆσιν αὐτοῦ ἔκαμεν· καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἐξ ἀριστερῶν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως; «Ὑπάγετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον,... διότι... καθ᾽ ὅσον ***δὲν*** ἐπράξατε εἰς ἕνα τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ εἰς ἐμὲ ἐπράξατε.»

Τώρα, ἂς στρέψωμεν πρὸς τὸ ἄλλο ζήτημα. ***Τί εἶναι θάνατος;*** Καὶ ποία θὰ ἦναι ἡ ἀμοιβή, ὁ μισθός, τῶν ἁμαρτανόντων; Καὶ ἡ ἐρώτησις αὕτη εἶναι σοβαρά, ἐπειδὴ ὑπάρχουν δύο πολὺ πεπλανημέναι ἰδέαι ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο. Πιθανὸν νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι πολλαί, ἀλλὰ θὰ ἀναφέρω μόνον δύο. Λέγουν τινὲς ὅτι ὁ οὐράνιος Πατὴρ εἶναι τόσον πολυέλεος καὶ πολυεύσπλαχνος, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις ὅτι θὰ τιμωρήσῃ τὸν ἁμαρτωλὸν ***αἰωνίως***, καὶ ὅτι, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν σημαίνῃ ὁ θάνατος, εἶναι ***προσωρινόν*** τι. ὅτι ***ἴσως*** θὰ τιμωρηθῇ ὁ κακὸς ἐπί τινα καιρόν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τέλους ἡ εὐσπλαχνία τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ θὰ τὸν ἐλευθερώσῃ καὶ θὰ τῷ δώσῃ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν ζωὴν τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς χαρᾶς. Καὶ ἡ ***ἄλλη πλάνη*** προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς προλήψεως περὶ τοῦ Θεοῦ—δηλαδή, ὅτι θὰ ἦτο ἄδικον διὰ ἕνα δίκαιον Θεὸν νὰ καταδικάσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἕνεκα προσωρινῶν ἁμαρτημάτων, εἰς αἰωνίαν ὀδύνην καὶ αἰωνίας θλίψεις, καὶ ἐπομένως ὁ θάνατος διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς σημαίνει ἐξόντωσιν, ἐκμηδένισιν.

Ἐπὶ τῶν δύο τούτων εὐχαρίστων καὶ καθησυχαστικῶν θεωριῶν, ἔχω νὰ σᾶς εἴπω ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετοι καὶ πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς τὴν λογικήν. Θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως πολὺ εὐχάριστον διὰ τὸν κακὸν ἄνθρωπον, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε δι᾽ αὐτὸν μέλλουσα κρίσις. «Ἂς φάγωμεν καὶ ἂς πίωμεν· διότι αὔριον ἀποθνήσκομεν». Ἐὰν διὰ τὸν κακοῦργον δὲν ὑπάρχῃ κόλασις, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνάπαυσις, ἐὰν ἐμπορῇ νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς πανουργίας, καὶ νὰ ἁμαρτάνῃ ὅλας τὰς ἡμέρας του, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ πλαγιάσῃ καὶ νὰ κοιμηθῇ καὶ νὰ μὴ τιμωρηθῇ καθόλου, ἀλλ᾽ ἁπλῶς νὰ ἐκμηδενισθῇ, τότε εἶναι εὐτυχέστατος, ἐνῷ ἡμεῖς οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ τὸν Χριστόν, (καθὼς λέγει ὁ Παῦλος) εἴμεθα οἱ ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων.

Ἀλλὰ δυστυχῶς διὰ τοὺς τοιούτους, ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι λίαν σαφὴς καὶ κατηγορηματικὴ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ δὲν μᾶς ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἁμαρτίας. «Ὁ σκώληξ αὐτῶν δὲν τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ δὲν σβύνεται». Ὁ Ἰούδας ὁμιλεῖ περὶ ἐκείνων, οἵτινες τιμωροῦνται μὲ ***αἰώνιον*** πῦρ. Καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει ὅτι ὁ βλασφημῶν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ἔνοχος ***αἰωνίου*** καταδίκης. Εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς παραβολῆς του περὶ τῆς τελευταίας κρίσεως, λέγει: «Καὶ θέλουσιν ἀπέλθει οὗτοι μὲν εἰς ***κόλασιν αἰώνιον***· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ***ζωὴν αἰώνιον.***» Βλέπετε ὅτι μεταχειρίζεται τὸ αὐτὸ ἐπίθετον καὶ διὰ τὴν ζωὴν καὶ διὰ τὴν κόλασιν—***αἰώνιον.*** Ἐὰν ἡ ζωὴ ἦναι αἰώνιος, ἡ κόλασις εἶναι ἐξ ἴσου αἰώνιος.

Πιστεύω ὅτι ἐμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν σημασίαν τοῦ θανάτου, ἐὰν τὸν

ἀντιπαραβάλωμεν μὲ τὴν ζωήν. Ὁ θάνατος εἶναι τὸ ἀντίθετον τῆς ζωῆς· ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον **εἶναι** ἡ ζωή, **δὲν εἶναι** ὁ θάνατος. Καθὼς τὸ σκότος εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτός, τοιουτοτρόπως ὁ θάνατος εἶναι ἡ ἔλλειψις τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἐδῶ πρέπει νὰ προσέξωμεν. Τὴ εἶναι ἡ ζωή; Φυσικῶς, δὲν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος, καὶ τοῦ θανάτου τοῦ πνεύματος. Ἡ ζωὴ εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεόν. «Αὕτη δὲ εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή,» λέγει ὁ Ἰησοῦς, «τὸ νὰ γνωρίσωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ τὸν ὁποῖον ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.» Καὶ καθὼς μᾶς ἐξηγεῖ ὁ Ἀπόστολος, πρὸ τοῦ νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεόν, εἴμεθα νεκροί. «Καὶ ἐσᾶς ὄντας νεκροὺς διὰ τὰς παραβάσεις καὶ τὰς ἁμαρτίας. ἐζωοποίησεν... καὶ ἐνῷ ἤμεθα νεκροὶ διὰ τὰ ἁμαρτήματα, ἐζωοποίησεν ἡμᾶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ.» Δηλαδή, ὁ θάνατος εἶναι ἡ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κεχωρισμένου ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ἡ ζωὴ εἶναι ἡ κατάστασίς του ὅταν εὑρίσκῃ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτάνῃ (καὶ μὲ τοῦτο ἐννοῶ ὄχι τὸ νὰ περιπέσῃ εἰς σφάλμα τι, ἀλλὰ τὸ νὰ διάγῃ βίον ἁμαρτωλὸν ἐξ ἰδίας του προτιμήσεως), ἀποστρέφει ὁ ἴδιος τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπομακρύνεται ἀπ' Αὐτοῦ. Προτιμᾷ νὰ μὴ βλέπῃ τὸν Θεόν, καὶ λαμβάνει ὡς ἀνταμοιβὴν ἀκριβῶς αὐτὸν τὸν χωρισμόν, τὸν ὁποῖον ἐπιθυμεῖ. Ἐὰν δέ, ὡς εἴπομεν, ἡ ζωὴ ἡ πνευματικὴ εἶναι ἡ κοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἶναι θάνατος. Ὁ μισθὸς λοιπὸν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἡ ἀμοιβή του, εἶναι θάνατος δηλ. ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ σημαίνει τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ Ἰησοῦς «ἐγεύθη θάνατον ὑπὲρ παντὸς ἀνθρώπου» (Ἑβρ. β'. 9). Κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνη ὥραν, καθ' ἣν ὡς ἀντικαταστάτης τοῦ ἁμαρτωλοῦ κόσμου ἐκρεμάσθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ὁ Θεὸς «τὸν μὴ γνωρίσαντα ἁμαρτίαν ἐποίησεν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν,» τότε ὁ Ἰησοῦς συνῃσθάνθη τὴν ἀγωνίαν τοῦ πνευματικοῦ θανάτου καὶ ἐφώναξε: «Θεέ μου, Θεέ μου, διατί μὲ ἐγκατέλιπες;» Καὶ ποίαν τρομερωτέραν κατάστασιν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ἀπὸ τὸ νὰ ἀπομακρυνθῇ μία ψυχὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοῦ Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον! Τοὺς τοιούτους ὁ Ἰάκωβος ἀποκαλεῖ «ἀστέρας πλανήτας, διὰ τοὺς ὁποίους τὸ ζοφερὸν σκότος εἶναι τετηρημένον εἰς τὸν αἰῶνα.» Οὐδεμία χαρά, οὐδεμία ἐλπίς, οὐδεμία εὐτυχία, ἀλλ' ἡ συντροφία τῶν ἰδικῶν του θλίψεων καὶ στεναγμῶν, καὶ τῶν δαιμονίων τοῦ σκότους, πέραν τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ, ἐξ ἰδίας του ἐκλογῆς! Βεβαίως ὁ τοιοῦτος θὰ ἐπροτίμα τὴν ἐξόντωσιν, ἀλλὰ δὲν τὴν εὑρίσκει. Ἡ ἐπιστήμη μᾶς βεβαιοῖ ὅτι ἡ ὕλη δὲν καταστρέφεται ποσῶς, ἀλλὰ διαμένει αἰωνίως. Πόσῳ μᾶλλον αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων! Καὶ μόνον ἡ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπιστροφή, μόνον τὸ ἔλεος τοῦ Χριστοῦ, δύναται νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τοιαύτης αἰωνίας καταστροφῆς. Ἡ αἰώνιος ζωὴ δὲν εἶναι **μισθός**, τὸν ὁποῖον δύναταί τις νὰ κερδίσῃ, ἀλλ' εἶναι **χάρισμα** Θεοῦ. Ὁ ἁμαρτωλὸς δὲν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὔτε θέλει νὰ τὸν ἴδῃ· προτιμᾷ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπ' Αὐτοῦ, δηλ. θέλει τὸν πνευματικὸν θάνατον. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζει τὰ ἀποτελέσματα τούτου. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πάντων, ὥστε νὰ ἴδωσι τὸ φρικτὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα, καὶ νὰ ἐκζητήσωσι τὸ πρόσωπον καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Πατρὸς τῆς ἀγάπης. Ἀμήν.

Κάρολος Τ. Ρίγγς.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΠΙΣΤΙΣ

«Τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν... αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

('Αποκάλ. α' 5.)

Ἱεροκῆρύξ τις, ὁμιλῶν Κυριακήν τινα περὶ τοῦ Ἐλισσαιέ καὶ τοῦ Νεεμὰν (Βασιλ. Β'), ἐτόνισεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀκάθαρτος καὶ ἁμαρτωλὸς ὀφείλει νὰ λουσθῇ εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν διὰ νὰ καθαρισθῇ. Ἰορδάνης δὲ ποταμὸς εἶναι ***τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.***

Ἀλλὰ θὰ ἐρωτήσετε, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ βυθισθῶ ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλός, ὁ ἀκάθαρτος, εἰς τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἀπαντᾷ ἡ Γραφή: ***Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ τετελεσμένον ἔργον Αὐτοῦ.***

Καὶ τί εἶναι πίστις; Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν (ια'. 1) δίδεται κάποιος ὁρισμός: «Ἐλπιζομένων πεποίθησις, βεβαίωσις πραγμάτων μὴ βλεπομένων». Εἰς δὲ τὴν πρὸς Γαλάτας (ε'. 6) ὁ Παῦλος μᾶς λέγει: «Διότι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ ἔχει ἰσχὺν τινά, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.» Οὕτως εἰς τὴν μίαν ἐπιστολὴν βλέπομεν ὁρισμὸν διὰ πράγματα μὴ βλεπόμενα τοῦ παρελθόντος ἢ τοῦ μέλλοντος, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ὅλη ἡ ἔμφασις δίδεται εἰς τὸ παρόν, τὸ ἐνεστώς.

α'.) ***Πίστις πρὸς τὸ παρελθόν.*** Μᾶς λέγει, ὅτι πρὸ χιλίων ἐννεακοσίων ἐτῶν ἐγεννήθη ἐν τῇ πόλει Βηθλεὲμ ὁ Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. Ὅτι ἔζησεν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἄνθρωπος, περιβεβλημένος Θείαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν, ὅτι δὲν ἐδίδαξε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔζησεν ὅπως ἐδίδαξε, καὶ τὸ σπουδαιότερον πάντων, ἐπεσφράγισε διὰ τοῦ θανάτου Του τὴν ὅλην διδασκαλίαν καὶ τὴν ζωήν Του. Τὸ δὲ χυθὲν τότε αἷμά Του εἶναι τὸ παντοδύναμον μέσον, δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται ὁ καθαρισμὸς τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀποβλήτου ἀνθρώπου.

β'.) ***Πίστις πρὸς τὸ παρὸν*** σημαίνει, ὅτι καὶ σήμερον ἀοράτως ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ αὐτή, ἐφ' ὅσον καὶ καθ' ὅσον πιστεύει τις εἰς τὸν Χριστόν. Πρέπει νὰ τονισθῇ τοῦτο, διότι εἰς τὸν ἀπιστοῦντα καμμία ἐνέργεια δὲν γίνεται ἐπαισθητή.

Τοῦτο βεβαίως δὲν ἀναιρεῖ τὴν δραστηριότητα τῆς ἐπιρροῆς, τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ πιστοῦ, ὅστις αἰσθανόμενος τὴν σωτήριον ἐπίδρασιν τοῦ αἵματος καθίσταται ὑπόχρεως εἰς τὸν Σωτῆρά του Χριστὸν οὐχὶ ἅπαξ ἢ δίς, ἀλλ' ἐφ' ὅρου ζωῆς. Καὶ ὅτι ἡ αἰτία, ἡ προκαλέσασα τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ἦτο ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ ἐξάσκησιν καὶ ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ πιστοῦ.

Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει: «Πίστιν δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην», καὶ μόνον

αὐτὴν δέχεται ὁ Θεός. Διότι «καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίττουσιν», ἀλλὰ δὲν ἀγαπῶσι.

γ΄.) ***Πίστις πρὸς τὸ μέλλον*** σημαίνει ὅτι ἡ πίστις εἰς τὸν Ἰησοῦν διὰ τῆς δικαιώσεως καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ ἀνοίγει εὐρεῖς ὁρίζοντας τῆς ἐλπίδος μελλούσης δόξης ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπιγείου εὐτυχίας διὰ ἀποκαλύψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὥστε ἡ πίστις καταντᾷ νὰ ἦναι οὐχὶ πρᾶγμα στιγμιαῖον, ἀλλὰ ζήτημα ὁλοκλήρου ζωῆς.

Ὁ πιστεύων πρέπει νὰ πιστεύῃ ἐφ᾽ ὅρου ζωῆς, διαρκῶς, αἰωνίως. Ὁ πιστεύων πρέπει νὰ προσέρχηται καθ᾽ ἑκάστην εἰς τὸν Χριστόν, εἰς τὸν λόγον Του, διὰ νὰ τραφῇ, νὰ αὐξηθῇ, νὰ ὁδηγηθῇ, νὰ ζῇ.

Δι᾽ αὐτὸ ἀκριβῶς, ὅταν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐτόνιζε τὴν πίστιν, δὲν τὸ ἔπραττεν ὡς θεωρῶν αὐτὴν ὡς ζήτημα στιγμῆς, ἢ ὡς ἱστορικόν τι, ἢ φιλοσοφικήν τινα θεωρίαν, ἀλλὰ ὡς ζήτημα ζωῆς, ζωῆς κυριολεκτικῶς ἐκδηλουμένης εἰς ποικίλα ἔργα, ὀνομαζόμενα «καρποὶ τοῦ Πνεύματος» ἤτοι: «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πρᾳότης, ἐγκράτεια». Εἰς ταῦτα πρόσθες καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλεις.

Δίδοντες λοιπὸν ἔμφασιν εἰς τὴν πίστιν, τὸ πράττομεν ἀποβλέποντες οὐχὶ εἰς πράγματα στιγμιαῖα, ἱστορικὰ ἢ ἐπιστημονικά, ἀλλ᾽ εἰς πράγματα ἀληθινῆς ζωῆς, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ζήσωμεν.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ περὶ πίστεως. Ἀλλ᾽ ἐρωτῶμεν: ***Πίστιν εἰς τί;***

Πίστιν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ πίστεως, ἐννοοῦμεν εἰδικῶς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ. Τὸ τετελεσμένον ἔργον τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ θάνατός Του, τὸ αἷμά Του, τὸ ὁποῖον ἐχύθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ πρὸς καθαρισμὸν καὶ ἐξαγνισμὸν καὶ ἐξιλέωσιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ πίστις εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ δι᾽ ἐμὲ καὶ διὰ σὲ τί σημαίνει ἆρά γε; Σημαίνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανε δι᾽ ἐμέ, ὅπως καὶ διὰ σέ. Ἐπίσης, ὅτι σήμερον σὺ ζῇς χάρις εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ἀπέθανε διὰ σέ, ἐπομένως ἀπέθανες καὶ σὺ μετ᾽ Αὐτοῦ κατὰ τὸν παλαιὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Ὅτι ἀπέθανες διὰ νὰ μὴ ζῇς κατὰ τὰς προτέρας ἁμαρτίας καὶ ἐπιθυμίας σου οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα τοῦ κόσμου καὶ τῆς σαρκός. Ὅτι τέλος ἔχυσε τὸ αἷμά Του, ἀπέθανε δηλαδή, καὶ διὰ τοῦτο καὶ σὺ σήμερον εἶσαι νεκρός, ἀναίσθητος ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, εἶσαι ἓν πτῶμα ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ζῇς διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Εἰς ἕνα πόλεμον κάποιος στρατιώτης ἠσχολεῖτο νὰ κατασκευάσῃ ἓν πρόχωμα, καὶ ἐνῷ εἶχε πλέον τοποθετηθῇ εἰς μίαν καλὴν θέσιν, ἕνας ἄλλως στρατιώτης προσέρχεται καὶ καταλαμβάνει τὸ πρόχωμά του. Ὁ πρῶτος δυσαρεστηθεὶς τοῦ λέγει νὰ φύγῃ, διότι δὲν ἐξήρκει ὁ χῶρος καὶ διὰ τοὺς δύο, καὶ νὰ κατασκευάσῃ ὀλίγον μακρύτερα ἄλλο πρόχωμα διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος δὲν ἐννοοῦσε νὰ ἀπομακρυνθῇ, βλέπων δὲ ὁ πρῶτος ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν καταπείσῃ, ὑπεχώρησεν ὁ ἴδιος καὶ ὑπῆγεν ὀλίγον παραιτέρω διὰ νὰ κατασκευάσῃ νέον πρόχωμα.

Μετὰ πέντε λεπτὰ ἤρχισε τὸ πῦρ. Ἡ πρώτη βολή, ἡ ὁποία ἐρρίφθη, εὗρε τὸν ἀτυχῆ ἐκεῖνον στρατιώτην καὶ τὸν ἀφῆκεν ἄπνουν. Ὁ ἕτερος ἐγείρεται ἐπὶ ποδὸς καὶ προσευχόμενος εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι εἰς τὴν τυχαίαν αὐτὴν σύμπτωσιν

ἐσώθη, λυπηθεὶ συνάμα διὰ τὸν σύντροφόν του, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ γείνῃ ἀντικαταστάτης του εἰς τὸν θάνατον.

Καὶ ἐκεῖνο μὲν ἦτο μία σύμπτωσις, ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἑκουσία προσφορὰ καὶ θυσία Ἑαυτοῦ εἰς τὸν κόσμον. Δύνασθε νὰ λησμονήσητε ποτὲ τὸν θάνατον αὐτόν; τὴν θυσίαν αὐτήν; τὸ χυθὲν αἷμά του;

Δὲν πρέπει νὰ τὸν λησμονήσωμεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς ἁμαρτωλοὶ εἴμεθα ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ νὰ λησμονῶμεν, μᾶς ἀφῆκε τὴν τελετὴν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, διὰ νὰ καταγγέλλωμεν τὸν θάνατον Αὐτοῦ, μέχρις ὅτου ἔλθῃ καὶ πάλιν διὰ δευτέραν φοράν.

Ἀδελφοί μου, ἡμεῖς σήμερον εἴμεθα σεσωσμένοι, ἢ πιστεύομεν ὅτι εἴμεθα τοιοῦτοι, διότι ἐχύθη τὸ παντοδύναμον αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἅπαξ, διὰ νὰ δώσῃ παντελῆ σωτηρίαν εἰς τὰ ἑκατομμύρια τῶν πιστευόντων εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Πνεύματός Του. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καλοῦνται οἱ εἰλικρινῶς πιστεύοντες εἰς τὸν Κύριον καὶ συνταυτίσαντες ἑαυτοὺς μετ' Αὐτοῦ, ἀναγεννηθέντες καὶ ἁγιασθέντες, νὰ ἐνθυμῶνται τὸν θάνατόν Του.

Ἡ διαρκὴς δὲ αὕτη μνήμη τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ δι' ἡμᾶς παριστᾷ τὴν ἑπταπλῆν ἡμῶν βύθισιν εἰς τὸ αἷμά Του. Τὸ δὲ ἑπταπλοῦν σημαίνει τὸ τέλειον, τὸ πλῆρες, καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς μας διὰ τὸν ἐξαγιασμόν. Διότι ὅπως ὁ Νεεμὰν δὲν ἔπρεπε νὰ κουρασθῇ καὶ ἀποθαρρυνθῇ μέχρι τῆς ἑβδόμης καταδύσεώς του εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου, οὕτω καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀπιστῶμεν καὶ νὰ παύωμεν προσευχόμενοι, μέχρις ὅτου ἡ προσευχή μας φθάσῃ «ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Του» διὰ τῆς τελείας ἐξαγνίσεως τῆς καρδίας μας.

Εὐαγγελία Π. Οἰκονόμου.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (**Richard Trench**)

Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

(συνέχεια)

ΚΓ΄.

Ἡ θεραπεία τῆς θυγατρὸς τῆς Συροφοινίσσης.

(Ματθ. ιε΄ 21—28, Μάρκ. ζ΄ 24—30)

Δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξῆλθέ ποτε τῆς γῆς τοῦ Ἰσραήλ, ἂν καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως τοιαύτης ἑρμηνείας θὰ ἐφαίνετο ἴσως ἐπιδεκτικὴ ἡ ἐν Ματθαίῳ ιε΄, 21 εἰσαγωγὴ εἰς τὸ θαῦμα τῆς ἰάσεως τῆς θυγατρὸς τῆς Συροφοινίσσης (ἢ Χαναναίας): «***Ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος***».

Μᾶλλον δὲ πιθανὴ εἶναι ἡ ὑπόθεσις, τὴν ὁποίαν καὶ ἐνισχύει τὸ παράλληλον χωρίον τοῦ Μάρκου, ζ'. 24. ὅτι ***ὑπῆγεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος***, τὸ αὐτὸ δὲ ὑπεμφαίνουν καὶ αἱ λέξεις τοῦ ἑπομένου κατὰ Ματθαῖον ἐδαφίου: «***Καὶ ἰδού, γυνὴ Χαναναία ἐξελθοῦσα ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων, ἐκραύγασε λέγουσα, Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ τοῦ Δαυΐδ***».

Εἰς τὴν μεθοριακὴν ἐκείνην περιφέρειαν, κατὰ τὸν Μάρκον, «***εἰσῆλθεν ὁ Κύριος εἰς οἰκίαν, καὶ δὲν ἤθελε νὰ μάθῃ οὐδεὶς τοῦτο, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ κρυφθῇ.***» Ἀλλ' ὡς προδίδει τὴν παρουσίαν του τὸ εὐῶδες μῦρον, οὕτω καὶ Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ Ὄνομα εἶναι γλυκύτερον παντὸς ἀρώματος, δὲν ἠδύνατο νὰ κρυβῇ, μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν, τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὡς τρέξαντας πρὸς Αὐτόν, εὑρέθη καὶ μία ἀλλόφυλος γυνή, Χαναναία μὲν κατὰ τὸν Ματθαῖον Ἑλληνὶς δὲ Συροφοίνισσα κατὰ τὸν Μάρκον.

Ὡς Ἑλληνὶς φαίνεται ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν, ὡς Συροφοίνισσα δὲ εἰς τὴν κατηραμένην ἐκείνην φυλήν, ἥτις κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν τελείαν ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ τῆς ὁποίας κλάδοι τινὲς ὑφίσταντο εἰσέτι, ἀφεθέντες ὑπὸ τῶν πρώτων Ἰσραηλιτῶν, ὅτε κατέκτησαν τὴν χώραν.

Ἀμφότερα ταῦτα τὰ στοιχεῖα—ἡ θρησκεία καὶ ἡ καταγωγὴ—ἦσαν ἐπιβαρυντικὰ δι' αὐτὴν ἀπέναντι τοῦ Κυρίου, ὅστις δὲν ἀπεστάλη ***εἰμὴ πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα τοῦ οἴκου Ἰσραήλ·*** δὲν τὴν ἠμπόδισαν ὅμως ἀπὸ τοῦ νὰ προσέλθῃ εἰς Αὐτὸν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἐπόθει ἡ ψυχὴ αὐτῆς. Εἶχεν ὡς φαίνεται γνῶσιν τῶν θαυμαστῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ὁ Σωτὴρ τοῦ Ἰσραὴλ εἶχεν ἐκτελέσει μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης, διότι ἡ φήμη αὐτοῦ εἶχε διαδοθῇ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἰουδαϊκῆς γῆς, καθ' ὅλην τὴν Συρίαν, οὕτως ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔτρεχον, φέροντες πρὸς Αὐτὸν «***πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ὑπὸ διαφόρων νοσημάτων καὶ βασάνων συνεχομένους καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους, καὶ ἐθεράπευεν αὐτοὺς***» (Ματθ. δ'. 24). Μεταξὺ δὲ ὅλων τούτων ἔρχεται καὶ ἡ ἀλλόφυλος καὶ ἀλλόθρησκος Χαναναία γυνὴ «***κράζουσα πρὸς Αὐτόν, Ἐλέησόν με, Κύριε, Υἱὲ τοῦ Δαυΐδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται***».

Πόσον ὅμως ἐκπλήσσεται, ὅταν Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ἔλεος ἐφημίζετο πανταχοῦ—Ἐκεῖνος ὅστις ἐκάλει πᾶσαν κεκμηκυῖαν καὶ πεφορτισμένην ψυχὴν νὰ ἔλθῃ πρὸς Αὐτὸν διὰ νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν,—ὅστις προσεφέρετο Αὐτὸς διὰ νὰ πληρώσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων — ἐκράτησεν ἀπέναντι αὐτῆς στάσιν ἐπιφυλακτικήν: «***Ὁ δὲ δὲν ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὴν λόγον***». Ἑωσοῦ βαρυνθέντες αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις αὐτῆς εἶπον: «***Ἀπόλυσον αὐτήν, διότι κραυγάζε ὄπισθεν ἡμῶν***». Τούτους ὅμως ἀποστομώνει ὁ Κύριος λέγων: «***Δὲν ἀπεστάλην εἰμὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα τοῦ οἴκου Ἰσραήλ***» (παράβαλε καὶ Ματθ. ι'. 5: «Ὑπάγετε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα τοῦ οἴκου Ἰσραήλ»).

Πῶς δυνάμεθα νὰ συμβιβάσωμεν τὴν αὐστηρὰν ταύτην ἀπάντησιν ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου, πρὸς τὰς γνωστὰς ἐπαγγελίας τῶν Προφητῶν ὅτι ἐν αὐτῷ ἤθελον εὐλογηθῆ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς; ἢ καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν Του διακήρυξιν: «***Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, καὶ ἐκεῖνα πρέπει νὰ***

***συνάξω· καὶ θέλουσιν ἀκούσει τὴν φωνήν μου καὶ θέλει γείνει μία ποίμνη, εἷς ποιμήν*»** (Ἰωάν. ι'. 5).

Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἀποκλειστικότης αὕτη ἀπέβλεπε μόνον τὴν ἀτομικὴν τοῦ Κυρίου διακονίαν, ὅτι οἱ κόποι αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὰς ὑψηλὰς βουλὰς τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ θὰ περιωρίζοντο εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν, πᾶσα δὲ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου θὰ ἦτο μία ἐξαίρεσις, ἐμφανιζομένη σαφῶς ὡς τοιαύτη. Αἱ ταιαῦται ἐξαιρέσεις θὰ ἀπετέλουν προοίμιον τῆς ἐπελευσομένης παγκοσμίου χάριτος, ἀλλ' ἡ χάρις αὕτη δὲν θὰ παρείχετο — οἱ Ἐθνικοὶ δὲν θὰ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν διὰ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ, — πρὶν ἢ κηρυχθῇ καὶ προσφερθῇ ἡ χάρις αὕτη πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν λαόν, ***πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς πατέρας*** (Ρωμαίους ιε'. 8, 9). Ἡ ἐπίλαμψις τῆς Θείας χάριτος ἐπὶ τὸν Ἐθνικὸν κόσμον, θὰ ἦτο τρόπον τινὰ ἀντανάκλασις ἐκ τοῦ περιουσίου λαοῦ, ἐνῷ πράγματι ἦτο προαποφασισμένη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, εἰς τὰς βαθυτάτας βουλὰς τοῦ Θεοῦ (Πράξ. ιγ'. 44—49, Ρωμ. ια'). Δὲν ἀπεκλείοντο μὲν τὰ ἔθνη, ἀλλ' ἡ ὥρα αὐτῶν δὲν εἶχεν ἐπιστῇ ἀκόμη. «***Ἄφες πρῶτον νὰ χορτασθῶσι τὰ τέκνα***» (Μάρκ. ζ'. 27).

Ἡ ἄρνησις δὲν εἶναι λοιπὸν ἀπόλυτος, εἶναι ὅμως ἀποθαρρυντική. Ἀλλ' ἡ γυνὴ ἐκείνη δὲν ἀποθαρρύνεται. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐκραύγαζεν ἐξ ἀποστάσεως. Τώρα ἀντὶ νὰ ἀπελπισθῇ, ἔρχεται καὶ προσκυνεῖ Αὐτὸν λέγουσα, «Κύριε, βοήθει μοι». Καὶ ὁ Κύριος ἀποτείνεται πλέον πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ μὲ λέξεις ὄχι ὀλιγώτερον ἀποθαρρυντικὰς ἀπὸ τὴν προτέραν σιωπήν του. «***Δὲν εἶναι καλὸν νὰ λάβῃ τις τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ νὰ ρίψῃ εἰς τὰ κυνάρια***». Ἐκείνη ὅμως ἀντὶ νὰ ἀποσυρθῇ ἐν ἀγανακτήσει καὶ ἀπελπισίᾳ, ἰσχυρὰ ἐν τῇ πίστει ὡς ὁ ἑκατόνταρχος ἐκεῖνος, ἀλλ' ὑπὸ δεινοτέρας αὐτοῦ περιστάσεις εὑρισκομένη, εἶπε, «***Ναί, Κύριε, ἀλλὰ καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης τρώγουσι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων***».

Ἀκλόνητος ἐν τῇ πίστει αὐτῆς, δράττεται αὐτοῦ τοῦ σκληροῦ λόγου τοῦ Κυρίου ὡς ἐπιχειρήματος ὑπὲρ ἑαυτῆς. Ἐπιδεξίως χειρίζεται τοὺς λόγους τούτους, ἵνα προκαλέσῃ εὐμενῆ ἀπόφασιν ὑπὲρ ἑαυτῆς. Ἁρπάζει ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου τὴν σπάθην καὶ δι' αὐτῆς Τὸν νικᾷ. Παγιδεύει, διὰ τῶν ἰδίων Του λόγων, τὸν Κύριον, πρόθυμον ἄλλως τε νὰ παγιδευθῇ οὕτως. Ὁποῖον κατόρθωμα! ὡς λέγει ὁ Λούθηρος, ὅστις μετ' ἰδιαζούσης στοργῆς ἐντρυφᾷ εἰς τὸ περιστατικὸν τοῦτο, ἐκθειάζων τὴν ἰσχυρὰν πίστιν τῆς γυναικός, καὶ ἐκφωνεῖ πρὸς ἐνθάρρυνσιν ψυχῶν τεταραγμένων καὶ ἀπηλπισμένων: «Δικαιώνετε πάντοτε τὸν Θεόν, ὡς ἐκείνη, εἰς ὅ,τι ἐναντίον σας λέγει, ἀλλὰ καὶ μὴ παύετε ἱκετεύοντες Αὐτόν, ἑωσοῦ ὑπερισχύσετε, ὡς ἐκείνη ὑπερίσχυσε, καὶ μεταστρέφετε τὴν κατηγορίαν εἰς ἐπιχειρήματα καὶ ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης ὑμῶν, ἑωσοῦ καὶ σεῖς, ὡς ἐκείνη, συλλάβητε τὸν Χριστὸν διὰ τῶν ἰδίων Του λόγων». (1)

---

(1) Εἰς τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο τῆς Χαναναίας γυναικός, παρατηρεῖ ὁ Χρυσόστομος τὰ ἑξῆς βαρυσήμαντα: «Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα παρεκάλει Αὐτὸν λέγουσα, «Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.» Εὐαγγελίστρια γίνεται ἡ γυνὴ καὶ τὴν θεότητα καὶ τὴν

Ἡ Χαναναία παραδέχεται τὴν προσβλητικὴν παρομοίωσιν πρὸς κυνάριον(1) ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παρομοιώσει ἐγκλείεται ἡ πραγματοποίησις τῆς αἰτήσεώς της. «Μὲ ἀποκαλεῖς κυνάριον; Καλῶς ἔχει — ἀποδέχομαι καὶ τὸν τίτλον καὶ τὴν θέσιν τοῦ κυνὸς διότι καὶ αὐτοὶ οἱ κύνες ἔχουν μέρος εἰς τὴν οἰκογενειακὴν τροφήν, ὄχι τὴν πρώτην, τὴν μερίδα τῶν τέκνων, ἀλλὰ τὰ ψιχία, τα όποῖα πίπτουν ἀπὸ τῆς τραπέζης(2). Καὶ ἐγώ, ἡ Ἐθνική, διὰ τῆς ὀνομασίας ταύτης τοῦ κυνός, ἀναγνωρίζομαι ὅτι εἶμαι ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς οἰκογενείας τοῦ Θεοῦ. Ἀνήκω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην, ἂν καὶ κατέχω τὴν ταπεινοτάτην θέσιν ἐν αὐτῇ. Δὲν εἶμαι ξένη, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπαιτῶ ἀπὸ Σὲ νὰ μὲ λάβῃς ὑπ' ὄψιν.» Ὑπενθυμίζει ἡ ἐπίμονος αὐτῆς ἀπάντησις τὴν παράκλησιν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, «Κάμε με ὡς ἕνα τῶν μισθωτῶν σου!» Εἶναι ἀναγνώρισις καὶ διαπίστωσις τῆς ὑπάρξεως διαφόρων κατὰ βαθμὸν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι μὲν συνδέονται στενώτερον, ἄλλοι δὲ ὀλιγώτερον στενῶς πρὸς Αὐτόν, ἀλλὰ πάντες ἀπολαμβάνουσιν εὐλογίαν καὶ ἱκανοποιοῦνται ἐκ τῆς χειρὸς Αὐτοῦ.

«***Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτήν, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· ἂς γείνῃ εἰς σὲ ὡς θέλεις***». Ἐνίκησεν ἡ πίστις αὐτῆς. Ἀντὶ τῶν λόγων τῆς φαινομενικῆς περιφρονήσεως, ἀκούει ἤδη ἔπαινον ὑπέρτατον, ὅμοιον τοῦ ὁποίου ἅπαξ μόνον ἀλλαχοῦ μνημονεύει ἡ Γραφή. Ἡ αὐστηρότης, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἐθεώρησε ἀναγκαῖον νὰ ἐπιδείξῃ αὐτὴν πρὸς δοκιμὴν τῆς πίστεώς της, δὲν ἔχει πλέον θέσιν, ἀλλ' ἐξαφανίζεται ὑπὸ τὴν δύναμιν τῆς πίστεώς της καὶ τοῦ ἀκαταμαχήτου ἐκείνου λόγου αὐτῆς. Τώρα δὲ ἀκούεται ἡ παρήγορος διαβεβαίωσις: «***Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὕπαγε· ἐξῆλθε τὸ δαιμόνιον ἀπὸ τῆς θυγατρός σου.***»

Ὡς ὁ ἑκατόνταρχος ἐν Καπερναούμ, ὡς ὁ ἄρχων ἐν Κανᾷ, ἡ Χαναναία ἐπίστευεν ὅτι ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἦτο ἐπίσης ἰσχυρός, εἴτε μακρὰν εἴτε πλησίον τοῦ ἀντικειμένου ἐκφερόμενος. Τί ἂν εὑρίσκετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ τέκνον αὐτῆς

οἰκονομίαν ὁμολογεῖ. «Κύριε», τὴν δεσποτείαν. «Υἱὲ Δαβίδ», τῆς σαρκὸς τὴν ἀνάληψιν. «Ἐλέησόν με», ὅρα φιλόσοφον ψυχήν. «Ἐλέησόν με, οὐκ ἔχω κατορθώματα βίου (δηλ. καλὰ ἔργα), οὐκ ἔχω παρρησίαν πολιτείας· ἐπὶ ἔλεον καταφεύγω, ἐπὶ τὸν κοινὸν τῶν ἡμαρτηκότων λιμένα, ἐπὶ ἔλεον καταφεύγω, ὅπου δικαστήριον οὐκ ἔστιν, ὅπου ἀνεξέταστος ἡ σωτηρία». Καίπερ οὕτω πονηρὰ οὖσα καὶ παράνομος, ἐτόλμησε προσελθεῖν. Καὶ ὅρα γυναικὸς φιλοσοφίαν. ***Οὐ παρακαλεῖ Ἰάκωβον, οὐ δέεται Ἰωάννου, οὐδὲ προσέρχεται Πέτρῳ. «Οὐκ ἔχω χρείαν μεσίτου***, ἀλλὰ λαβοῦσα τὴν μετάνοιαν συνήγορον, ***αὐτῇ πηγῇ προσέρχομαι***. Διὰ τοῦτο κατέβη, διὰ τοῦτο σάρκα ἐνέλαβεν, ἵνα κἀγὼ Αὐτῷ διαλεχθῶ». «Ἐλέησόν με!» Ψιλὸν τὸ ῥῆμα καὶ πέλαγος σωτηρίας εὑρίσκει» (τόμ. Γ'. σελ. 435).

(1) Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς λαοῖς γενικῶς, ἡ ὀνομασία ***κύων*** εἶναι ἐκφραστικὴ ἄκρας περιφρονήσεως, εἶναι δὲ ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Γραφῆς ἀναφέρονται τὰ εὐγενῆ προσόντα τοῦ πιστοῦ ἐκείνου συντρόφου τοῦ ἀνθρώπου (Ἰδὲ Δευτερ. λβ' 15, Ἰὼβ λ. β, Α'. Σαμ. ιζ'. 43, ιδ'. κδ'. 15, Β'. Σαμ. γ'. 8, ιστ' 9, Β'. Βασιλ. η', 13, Ματθ. ζ'. 6, Φιλιππ. γ'. 2, Ἀποκάλ. κβ'. 15).

(2) ***Ψιχία*** ἐνταῦθα ἐννοοῦνται τὰ μαλακὰ τεμάχια τοῦ ἄρτου (ἀπομαγδάλια), ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐσπόγγιζον τοὺς δακτύλους οἱ τρώγοντες. «***Εἰς δ τὰς χεῖρας ἀποματτόμενοι, εἶτα τοῖς κυσὶν ἔβαλλον***» (Εὐστάθιος).

μακράν; Ἡ πίστις αὐτῆς ἦτο ὁ ὀχετός, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ διωχετεύετο ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου πρὸς τὸ ἀγαπητὸν τέκνον! ***Ὅτε δὲ ὑπῆγεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρεν ὅτι τὸ δαιμόνιον ἐξῆλθε, καὶ τὴν θυγατέρα κειμένην ἐπὶ τῆς κλίνης*** ἀναπαυομένην ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν τοῦ παρεξυσμοῦ καὶ ἀπολαμβάνουσαν τῆς ἡσυχίας ἐκείνης, τῆς ὁποίας ἐστερεῖτο λόγῳ τῆς παρουσίας τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος. Παράβαλε πρὸς τοῦτο τὴν θεραπείαν τοῦ ἐν τοῖς μνημείοις βασανιζομένου ὑπὸ λεγεῶνος δαιμονίων, ὅστις, ἰαθείς, ἐκάθητο ἐνδεδυμένος καὶ σώας ἔχων τὰς φρένας παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ (Λουκ. η'. 30).

Γεννᾶται λίαν φυσικῶς ἡ ἀπορία, διατί νὰ ζητήσῃ ὁ Κύριος νὰ δοκιμάσῃ τόσον σκληρῶς τὴν ταλαίπωρον ταύτην μητέρα; Διατί ἐφέρθη πρὸς αὐτὴν κατὰ τρόπον τόσον διάφορον ἐκείνου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐφέρετο πρὸς ἄλλους ἱκέτας, τῶν ὁποίων ἐνίοτε μάλιστα προελάμβανε τὰς ἱκεσίας (*«Θέλεις νὰ γίνῃς ὑγιής;»* Ἰωάν. ε'. 6). Διατί τόσον δεινῶς ἐταλαιπώρησε τὴν Χαναναίαν, δοκιμάζων τὴν πίστιν αὐτῆς, σείων καὶ κλονίζων αὐτήν, ἵνα ἀποδείξῃ ἂν ἦτο βαθέως ἐρριζωμένη ἢ οὔ; Βεβαίως διότι ἐγνώριζε ὅτι ἐν αὐτῇ ἦτο πίστις δυναμένη νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν δοκιμήν, καὶ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀγῶνος οὐ μόνον νικήτρια, ἀλλὰ καὶ ἰσχυροτέρα καὶ καθαρωτέρα ἢ ἂν ἐλάμβανεν εὐθὺς καὶ χωρὶς ἀγῶνα τὸ αἴτημά της. Διότι οὕτως ἐδιδάχθη, ὡς δὲν θὰ ἐδιδάσκετο ἄνευ τῆς δοκιμασίας ταύτης, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ προσεύχηται πάντοτε καὶ νὰ μὴ ἀποκάμνῃ προσευχόμενος· ἔμαθεν ἐκ πείρας ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς βραδύνῃ νὰ εἰσακούσῃ τῆς δεήσεως, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι καὶ ἀρνεῖται νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτήν. Ἐδιδάχθη τὸ δίδαγμα, τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τὸν Μωϋσῆν (Ἐξόδ. Ϛ'. 24). Ἐκέρδησε τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἀπέσπασεν ὁ Ἰακὼβ παρὰ τοῦ Ἀγγέλου, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπάλαισεν ὁλόκληρον νύκτα. Καὶ εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν καὶ εἰς τὴν ἄλλην, βλέπομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν αὐτὴν ἐπίμονον αἴτησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν αὐτὴν ἐπίμονον ἄρνησιν· εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὑπερισχύει ὁ ἀσθενέστερος τοῦ ἰσχυροτέρου. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς ὑπείκει εἰς τὴν δύναμιν τῆς πίστεως καὶ τῆς προσευχῆς (Ὠσηὲ ιγ'. 3—4).

Ὅταν δὲ λέγωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπερισχύει τοῦ Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ δύναμις, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ὑπερισχύει, εἶναι δύναμις, τὴν ὁποίαν τῷ χορηγεῖ αὐτὸς ὁ Θεός. Εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐδὲν ἀπόκειται εἰμὴ νὰ ἀποβάλῃ τὸν ἐγωϊσμόν, νὰ κενώσῃ τὴν ψυχήν του ἀπὸ πάσης αὐτοδικαιώσεως καὶ νὰ πληρώσῃ αὐτὴν διὰ τῆς πίστεως, διὰ τῆς ὁποίας θέλει κατορθώσει νὰ οἰκειοποιηθῇ τὸ πλήρωμα τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο διδάσκει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Κολοσσ. α'. 29) ὅταν λέγῃ ὅτι ἀγωνίζεται μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν προσευχῇ ὑπὲρ τῶν Κολοσσαέων (πρβλ. αὐτόθι δ'. 12), ὅπερ ἐπεξηγεῖ εὐθύς, λέγων «κατὰ τὴν ἐνέργειαν Αὐτοῦ ἥτις ἐνεργεῖται ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει».

Κλείοντες τὴν μελέτην ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω θαύματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν, παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχουσι τρεῖς διαδοχικοὶ βαθμοὶ πίστεως, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατανίκησιν τῶν ἐμποδίων, τὰ ὁποῖα κωλύουσι τὴν προσχώρησιν πρὸς τὸν Χριστόν. Οἱ τρεῖς οὗτοι βαθμοὶ διακρίνονται, (α) εἰς τὸν παραλυτικὸν (Μάρκ. β'. 4), (β) εἰς τὸν τυφλὸν Βαρτίμαιον τῆς Ἰεριχοῦς (Μάρκ. ι'. 48) καὶ (γ) εἰς τὴν Συροφοίνισσαν γυναῖκα. Καὶ ὁ μὲν παραλυτικὸς ὑπερίσχυσεν ἐξωτερικῶν ἐμποδίων, ὁ δὲ τυφλὸς Βαρ-

τίμαιος ἐμποδίων στηθέντων ὑπὸ τῶν ὁμοίων του ἀνθρώπων· ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη, ἡρωϊκωτέρα τῶν ἄλλων, ἂν καὶ φαινομενικῶς ἀσθενεστέρα, κατίσχυσε τῆς ἀντιστάσεως, ἣν αὐτὸς ὁ Κύριος ἀντέταξεν εἰς αὐτήν. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ αὐτῶν τῇ φαινομενικῇ ἦσαν οἱ τρεῖς ἰσχυροί, οὐχὶ τοῦ Δαυίδ, ἀλλὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Δαυίδ, οἵτινες διέσπασαν τὰ στίφη τῶν ἐναντίων, ἵνα ἀντλήσωσιν ὕδωρ ζῶν ἐκ τῶν πηγῶν τῆς σωτηρίας (Β'. Σαμουήλ, κγ'. 16).

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΕΝ ΤΗι ΑΓΙΑι ΓΡΑΦΗι

ὑπὸ Ρ. Α. ΤΟΡΡΕΫ (R. A. Torrey)

(ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ).

Πρόλογος μεταφραστοῦ.

Εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον τῆς ἀσεβείας καὶ τοῦ ὑλισμοῦ πολλαὶ εἶναι αἱ κατὰ τοῦ κύρους τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἐνστάσεις. Εἶναι ἑπομένως ἀναγκαῖον ἵνα πάντες οἱ ἀναγνῶσται τῶν Ἁγίων Γραφῶν ὦσι παρεσκευασμένοι ν' ἀπαντήσωσι μετὰ πεποιθήσεως εἰς τὰς παρὰ τῶν ἀντιφρονούντων προβαλλομένας ἀντιρρήσεις. Καὶ διά τινας μὲν πιθανῶς τοῦτο νὰ ἦναι εὔκολον· διὰ τοὺς πλείστους ὅμως, ἀπησχολημένους μὲ τὰς καθημερινάς των ἐργασίας, τὸ ζήτημα εἶναι οὐ μόνον δυσχερὲς ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον. Τὴν ἀνάγκην ταύτην κατιδὼν ἀπεφάσισα, τῇ ἐνθαρρύνσει πολλῶν φίλων τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ μεταφράσω εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τὸ παρὸν ἔργον τοῦ διασήμου Ἀμερικανοῦ ἱεροκήρυκος καὶ θεολόγου Δόκτωρος Τόρρεϋ. Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου, ὡς ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀξιοῖ, δὲν λύονται μὲν ὅλαι αἱ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ παρουσιαζόμεναι δυσκολίαι, αἵτινες κατὰ τὸ πλεῖστον προβαλλόμεναι ὑπὸ τῶν ἀντιφρονούντων ὡς καταρρίπτουσαι δῆθεν τὸ κῦρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὑποδεικνύουσιν ὅμως τὸν τρόπον τῆς ἐξετάσεως ἄλλων παρουσιαζομένων ἢ παρουσιασθησομένων δυσκολιῶν. Ὅθεν ἡ μετάφρασις αὕτη παραδίδεται εἰς τὸ κοινὸν μὲ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα ὅτι πολλὰ νέφη θέλει διαλύσει καὶ πολλὰ σκοτεινὰ χωρία θέλει διευκρινίσει, πρὸ παντὸς δὲ θέλει στερεώσει εἰς τὴν πίστιν τοὺς εἰλικρινῶς πιστεύοντας εἰς τὰς Ἱερὰς Γραφάς.

Π. Γ. Λογγινίδης.

Πρόλογος τοῦ Συγγραφέως.

Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν σκοπεῖ νὰ ἐξετάσῃ λεπτομερῶς πᾶσαν δυσκολίαν, τὴν ὁποίαν συναντᾷ τις ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ. Διὰ τοιοῦτον σκοπὸν θὰ ἔπρεπε νὰ συγγραφῶσι πολλοὶ τόμοι.

Ἐνταῦθα ἁπλῶς ἐξετάζω ἐκείνας τὰς ἀντιρρήσεις, τὰς ὁποίας περὶ πολλοῦ ποιεῖται ὁ σημερινὸς ἄπιστος, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκλόνισαν πλειστάκις τὴν πίστιν πολλῶν Χριστιανῶν.

Κατὰ τὰς Εὐαγγελιστικάς μου περιοδείας ἀνὰ τὴν ὑφήλιον, παρεῖχον πάντοτε

εἰς τοὺς ἀκροατάς μου τὴν εὐκαιρίαν ἵνα προβάλλωσιν ἐρωτήσεις ἐπὶ ζητημάτων Γραφικῶν, περὶ ὧν εἶχον ἀπορίας.

Ὁπουδήποτε καὶ ἂν μετέβην, αἱ οὕτω προβαλλόμεναι ἐρωτήσεις ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον πάντοτε αἱ αὐταί· ἐν τῷ παρόντι δὲ συγγράμματι ἐξήτασα μᾶλλον ἐκεῖνα τὰ ζητήματα, ἅτινα συχνότερον μοὶ καθυπεβάλλοντο, ἢ ἐκεῖνα ἅτινα πάντως παρεῖχον τὰς μεγαλειτέρας δυσκολίας.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔθιξα, δύναταί τις εὐκόλως νὰ ἴδῃ ὅτι ἐὰν τόσαι ἀπορίαι, δυσεπίλυτοι θεωρούμεναι, ἐλύθησαν ἱκανοποιητικῶς, εἶναι πλέον ἢ πιθανὸν ὅτι πᾶσαι αἱ ἄλλαι δυσκολίαι ἠδύναντο νὰ ἐπιλυθῶσιν ἐπίσης, ἐὰν ὑπῆρχεν ἐπαρκὴς χρόνος καὶ χῶρος διὰ νὰ ἐξετάσῃ τις καὶ ἐκείνας.

Ὁ Συγγραφεύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Γενικὸς καθορισμὸς τοῦ ζητήματος.

Πᾶς προσεκτικὸς καὶ συνετὸς ἀναγνώστης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, εὑρίσκει ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου περὶ τῶν Γραφῶν ὅτι «ἔστι δυσνόητά τινα ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσι... πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν» (Β΄ Πέτρ. γ΄. 16) εἶναι ἀληθέστατοι. Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν εὗρεν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ πράγματα, τὰ ὁποῖα τὸν ἔφερον εἰς ἀπορίαν; Ναί, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ Χριστιανικὴν πεῖραν, τίς δὲν περιῆλθεν εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ἂν ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀποτελεῖ τέλος πάντων τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ; Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ εὑρίσκομεν πράγματά τινα, τὰ ὁποῖα φαίνονται, ἐκ πρώτης ὄψεως, ὅτι εἶναι ἀσυμβίβαστα μὲ ἄλλα χωρία τῆς Γραφῆς. Συναντῶμεν ἄλλα, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀποκλείοντα τὴν ἰδέαν ὅτι ὁλόκληρος ἡ Ἁγ. Γραφὴ εἶναι θείας προελεύσεως καὶ ἀπολύτως ἀλάνθαστος. Δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ προσπαθῇ τις τὰ ἀρνηθῇ τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ δυσχέρειαι αὗται ὑφίστανται. Εἶναι ἔνδειξις φρονήσεως, καθὼς καὶ εἰλικρινείας, ν' ἀντιμετωπίζῃ τις τὰς δυσκολίας ταύτας γενναίως καὶ ἐλευθέρως καὶ νὰ τὰς ἐξετάζῃ ἀμερολήπτως. Τί δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν δυσκολιῶν τούτων, τὰς ὁποίας πᾶς προσεκτικὸς ἐρευνητὴς τῶν Γραφῶν θὰ συναντήσῃ θᾶττον ἢ βράδιον;

1. Ἡ πρώτη ἡμῶν παρατήρησις περὶ τῶν δυσκολιῶν τούτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ὅτι, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς των, πρέπει νὰ περιμένῃ τις τοιαύτας δυσκολίας.

Ἄνθρωποί τινες ἀποροῦσι καὶ κλονίζονται, διότι ὑπάρχουσι δυσκολίαι ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ. Ὅσον δι' ἐμέ, θὰ ἠπόρουν καὶ θὰ ἐκλονιζόμην, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον δυσκολίαι. Ἰδοὺ δὲ διατί: Τί εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή; Εἶναι **ἀποκάλυψις τοῦ νοῦ, τοῦ θελήματος, τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς ἀπείρως μεγάλου, τελείως σοφοῦ καὶ ἀπολύτως ἁγίου Θεοῦ.** Αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι πρωτουργὸς τῆς Ἀποκαλύψεως ταύτης. Ἀλλὰ πρὸς τίνας γίνεται ἡ Ἀποκάλυψις; Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. πρὸς πεπερασμένα ὄντα· πρὸς ἀνθρώπους οἵτινες εἶναι ἀτελεῖς κατὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ συνεπῶς ἀτελεῖς κατὰ τὴν γνῶσιν, καθὼς καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀτελεῖς κατὰ τὴν πνευματικήν των κρίσιν. Ὁ σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων, ζυγιζόμενος εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς αἰωνιότητος, εἶναι

βρέφος· καὶ ὁ ἁγιώτατος τῶν ἀνθρώπων, συγκρινόμενος πρὸς τὸν Θεόν, εἶναι νήπιον κατὰ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν. Ὅθεν ὡς ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεως τοῦ ζητήματος πρέπει νὰ ὑπάρχωσι δύσκολα, ἤτοι δυσνόητα, σημεῖα εἰς μίαν τοιαύτην ἀποκάλυψιν, πηγάζουσαν ἐκ τοιαύτης πηγῆς, τουτέστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ γενομένην πρὸς τοιαῦτα ὄντα, δηλαδὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅταν ὁ πεπερασμένος προσπαθῇ νὰ ἐννοήσῃ τὸ ἄπειρον, κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ συναντήσῃ δυσκολίας. Ὅταν ὁ ἀμαθὴς μελετᾷ τὰ ἀποφθέγματα ἑνὸς τελείως σοφοῦ, μοιραίως εὑρίσκει πολλὰ τὰ δυσνόητα καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἄωρον καὶ ἀδόκιμον αὐτοῦ διάνοιαν φαίνονται ἄτοπα. Ὅταν ὄντα, τῶν ὁποίων αἱ ἠθικαὶ κρίσεις περὶ τῆς μυσαρότητος τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς τρομερότητος τῆς ποινῆς, τὴν ὁποίαν ἡ ἁμαρτία ἐπιφέρει, ἀμβλύνωνται ὡς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἁμαρτωλότητος—ὅταν, λέγω, τοιοῦτοι ἀκούωσι τὰς ἀπαιτήσεις ἑνὸς ἀπολύτως ἁγίου Ὄντος, κατ' ἀνάγκην κλονίζονται εἴς τινας τῶν ἀπαιτήσεων τούτων. Καὶ ὅταν ἐξετάζωσι τὰς ἐνεργείας τοῦ Ὄντος ἐκείνου, κατ' ἀνάγκην ταράσσονται διά τινας τῶν ἐνεργειῶν τούτων, αἵτινες φαίνονται εἰς αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηραί, ὑπὲρ τὸ δέον ἄκαμπτοι, ὑπὲρ τὸ δέον τραχεῖς, ὑπὲρ τὸ δέον σκληραί.

Εἶναι λοιπὸν φανερὸν ὅτι μοιραίως θὰ ὑπάρχωσι δυσκολίαι τινὲς δι' ἡμᾶς εἰς μίαν τοιαύτην ἀποκάλυψιν, ὁποία ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή. Ἐάν τις μοὶ ἐνεχείριζε βιβλίον, ὅπερ ἦτο τόσον ἁπλοῦν δι' ἐμέ, ὅσον ὁ Πυθαγόρειος πίναξ, καὶ μοὶ ἔλεγε: «Τοῦτο εἶναι λόγος τοῦ Θεοῦ· ἐν αὐτῷ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς ὅλον Του τὸ θέλημα καὶ τὴν σοφίαν», θὰ τῷ ἀπήντων: «Δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω· εἶναι πολὺ ἁπλοῦν ἢ ὥστε νὰ ἦναι τελεία ἀποκάλυψις ἀπείρου σοφίας». Εἰς πᾶσαν πλήρη ἢ τελείαν ἀποκάλυψιν τοῦ νοῦ, τοῦ θελήματος, τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀνάγκης θὰ ὑπάρχωσι πράγματα δυσνόητα δι' ἕνα ἀρχάριον· οἱ σοφώτατοι δὲ καὶ οἱ ἄριστοι ἐξ ἡμῶν δὲν εἴμεθα εἰμὴ ἀρχάριοι εἰς τὰ περὶ Θεοῦ.

2. Ἡ δευτέρα παρατήρησίς μου περὶ τῶν δυσκολιῶν τούτων εἶναι ὅτι ***δυσκολία τις περὶ δόγμα τι ἢ σοβαρά τις ἀντίρρησις κατ' αὐτοῦ οὐδόλως ἀποδεικνύει τὸ σφαλερὸν τοῦ ἐν λόγῳ δόγματος.***

Πολλοὶ ἀπερίσκεπτοι ἄνθρωποι φρονοῦσιν ἀντιθέτως.

Ἐὰν εὑρίσκωσι δυσκολίαν τινὰ εἰς τὸ νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν θείαν προέλευσιν καὶ τὸ ἀπολύτως ἀλάνθαστον τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἀμέσως συμπεραίνουσιν ὅτι τὸ δόγμα τοῦτο ἐξωβελίσθη. Τοῦτο εἶναι παραλογισμός. Περίμενε μίαν στιγμὴν καὶ σκέφθητι καὶ μάθε νὰ ἦσαι λογικὸς καὶ δίκαιος. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν καμμία ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια σήμερον γενικῶς παραδεδεγμένη, ἡ ὁποία δὲν συνήντησε μεγάλην τινὰ δυσχέρειαν περὶ τὴν παραδοχήν της.

Ὅταν ἡ «Κοπερνίκειος θεωρία,» ἡ σήμερον τόσον γενικῶς παραδεδεγμένη, διετυπώθη τὸ πρῶτον, συνήντησε μίαν πολὺ σοβαρὰν δυσκολίαν. Ἐὰν ἡ θεωρία αὕτη ἦτο ἀληθής, τότε ἔπρεπεν ὁ πλανήτης «Ἀφροδίτη» νὰ ἔχῃ φάσεις ὁμοίας πρὸς τὰς τῆς σελήνης· ἐν τούτοις οὐδεμίαν τοιαύτην φάσιν ἠδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ τὸ ἄριστον τηλεσκόπιον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀλλὰ τὸ θετικὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἐν λόγῳ θεωρίας ἦτο τόσον ἰσχυρόν, ὥστε ἐγένετο αὕτη ἀποδεκτὴ παρὰ τὴν

καταφανῆ ἀντίρρησιν, πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἀπάντησις ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ.

Ὅταν δὲ βραδύτερον κατεσκευάσθησαν ἰσχυρότερα τηλεσκόπια, εὑρέθη ὅτι πράγματι ἡ Ἀφροδίτη εἶχε καὶ αὐτὴ τὰς φάσεις της. Ὅλη ἡ δυσκολία προέκυψεν, ὅπως αἱ πλεῖσται τῶν περὶ τὴν Ἁγ. Γραφὴν δυσκολιῶν, ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἀγνοίας σχετικῶν τινων ἀληθειῶν. Ἡ θεωρία λ. χ. περὶ νεφελωμάτων εἶναι σήμερον γενικῶς ἀποδεκτὴ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ. Ἀλλ' ὅταν ἡ θεωρία αὕτη διετυπώθη τὸ πρῶτον, ἐθεωρήθη ὡς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς κινήσεις τοῦ πλανήτου Οὐρανοῦ, ὅστις ἐφαίνετο κινούμενος κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον ἐκείνης, ἣν προϋπέθετεν ἡ ἐν λόγῳ θεωρία. Ἐν τούτοις, αἱ θετικαὶ ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς θεωρίας ἦσαν ἀκαταμάχητοι· ὥστε παρὰ τὰς ἀνεξηγήτους κινήσεις τοῦ πλανήτου Οὐρανοῦ ἡ θεωρία ἐγένετο ἀποδεκτή. Ἐὰν ἐφαρμόσωμεν εἰς τὴν μελέτην τῆς Γραφῆς τὴν λογικὴν τῆς κοινῆς φρονήσεως, τὴν ἐφαρμοζομένην εἰς πάντα κλάδον τῆς ἐπιστήμης (ἐξαιρέσει τῆς κριτικῆς τῆς Γραφῆς, ἐὰν αὕτη δύναται νὰ κληθῇ ἐπιστήμη) τότε πρέπει νὰ τεθῇ ὡς κανὼν ὅτι, ἐὰν ἡ θετικὴ ἀπόδειξις θεωρίας τινὸς ἦναι ὁριστική, πρέπει ἡ θεωρία αὕτη νὰ γίνῃ παραδεκτὴ ὑφ' ὅλων τῶν λογικευομένων ἀνθρώπων, παρὰ πάσας τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας παρουσιάζουσι τυχὸν δευτερεύουσαί τινες λεπτομέρειαι. Θὰ ἦναι πράγματι πολὺ ἐπιπόλαιος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις ἀπορρίπτει μίαν καλῶς πιστοποιουμένην ἀλήθειαν, ἐπειδὴ ὑπάρχουσι λεπτομέρειαί τινες, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ συμβιβάσῃ πρὸς τὴν ἐν λόγῳ ἀλήθειαν. Θὰ ἦναι δὲ πολὺ ἐπιπόλαιος μελετητὴς τῆς Γραφῆς ἐκεῖνος, ὅστις ἐγκαταλείπει τὴν πίστιν του πρὸς τὴν Θείαν προέλευσιν καὶ τὸ ἀλάνθαστον τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν ὑποθετικαί τινες ἀλήθειαι, τὰς ὁποίας αὐτὸς δὲν δύναται νὰ συμβιβάσῃ πρὸς τὴν πίστιν ταύτην. Εἰς τὸν σημερινὸν θεολογικὸν κόσμον ὑπάρχουσι πολλοὶ ἐπιπόλαιοι ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

3. Ἡ τρίτη παρατήρησις περὶ τῶν ἐν τῇ Γραφῇ δυσκολιῶν εἶναι ὅτι ***πολὺ πλειότεραι καὶ πολὺ μεγαλείτεραι δυσκολίαι προκύπτουσιν ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ δόγματος ὅτι ἡ Γραφὴ ἔχει ἀνθρωπίνην προέλευσιν καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι ἀλάνθαστος***, ***ἢ ἐκ τῆς παραδοχῆς τῆς Θείας προελεύσεως καὶ τοῦ ἀλαθήτου αὐτῆς.***

Πολλάκις μᾶς παρουσιάζουσί τινες τὴν ἑξῆς ἀντιλογίαν: «Πῶς ἐξηγεῖς τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο ζήτημα, ἐὰν ἡ Γραφὴ ἦναι πράγματι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ;» καὶ ἐνίοτε εὑρισκόμεθα εἰς ἀμηχανίαν, μὴ δυνάμενοι νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν ἱκανοποιητικήν. Τότε νομίζει ὁ ἀντιλέγων ὅτι μᾶς ἀπεστόμωσεν. Ἀλλ' οὐχί. Δὲν ἔχομεν ἢ νὰ ἀναστρέψωμεν τὸ ἐρώτημα καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν αὐτόν: «Πῶς ἐξηγεῖς σὺ τὴν ἐκπλήρωσιν τόσων προφητειῶν τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἐὰν αὕτη ἔχῃ ἁπλῶς ἀνθρώπινον τὴν προέλευσιν; Πῶς ἐξηγεῖς τὴν θαυμασίαν της ἑνότητα, τὸ ἀνεξάντλητον βάθος της, τὴν μοναδικὴν αὐτῆς δύναμιν εἰς τὸ νὰ ἀνυψώνῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεόν; Διὰ πᾶσαν ἀσήμαντον ἀντίρρησιν, ἣν δύναταί τις νὰ σοὶ παρουσιάσῃ κατὰ τῆς περὶ τῆς Ἁγ. Γραφῆς πίστεώς σου, σὺ δύνασαι νὰ παρουσιάσῃς πρὸς αὐτὸν πολὺ περισσοτέρας καὶ πολὺ σοβαρωτέρας ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς ἰδικῆς του περὶ τῆς Γραφῆς ἰδέας.

Καὶ πᾶς ἀληθῶς ἀμερόληπτος καὶ εὐθὺς ἄνθρωπος, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ

καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ δυσκολευθῇ διόλου ν᾽ ἀποφανθῇ μεταξὺ τῶν δύο ἰδεῶν. Πρό τινος χρόνου νέος τις εὐφυὴς καὶ ἐντριβὴς περὶ τὴν σκεπτικὴν κριτικὴν καὶ ἀγνωστικὴν φιλολογίαν μοὶ ἔλεγεν ὅτι ἐσκέφθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀμερολήπτως καὶ προσεκτικῶς, τὸ δὲ συμπέρασμά του ὑπῆρξεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ Γραφὴ εἶχε Θείαν προέλευσιν. Τὸν ἠρώτησα διατί; Τότε μοὶ ὑπέδειξε μίαν διδασκαλίαν τῆς Γραφῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο καὶ δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῇ ὡς ἀληθῆ. Τῷ ἀπήντησα: «Ὑπόθες διὰ μίαν στιγμὴν ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ὡρισμένην αὐτὴν δυσκολίαν· τοῦτο δὲν θ᾽ ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ Γραφὴ δὲν ἦτο θείας προελεύσεως. Διότι, δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ σοὶ παρουσιάζω πλειότερα καὶ δυσκολώτερα προβλήματα ἐὰν παραδεχθῶμεν τὴν θεωρίαν σου ὅτι ἡ Γραφὴ δὲν εἶναι Θεῖον βιβλίον, καὶ τότε τοῦτο θ᾽ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι θείας προελεύσεως. Δὲν δύνασαι νὰ ἀρνηθῇς τὸ γεγονὸς ὅτι τόσαι προφητεῖαι τῆς Γραφῆς ἐξεπληρώθησαν ἤδη. Πῶς ὅμως θὰ συμβιβάσῃς τὸ γεγονὸς τοῦτο πρὸς τὴν ἰδέαν σου ὅτι ἡ Γραφὴ δὲν εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ; Δὲν δύνασαι νὰ ἀρνηθῇς τὴν θαυμασίαν ἑνότητα τῶν ἑξήκοντα ἓξ βιβλίων τῆς Ἁγ. Γραφῆς, γραφέντων ὑπὸ διαφόρους περιστάσεις καὶ εἰς περιόδους τόσον ἀπομεμακρυσμένας ἀπ᾽ ἀλλήλων. Πῶς ἐξηγεῖς τοῦτο, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἦτο ὁ πραγματικὸς συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ ἐμπνευστὴς τῶν ὑπερτεσσαράκοντα συγγραφέων του; Δὲν δύνασαι ν᾽ ἀρνηθῇς ὅτι ἡ Γραφὴ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ σώζῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ φέρῃ εἰς αὐτοὺς εἰρήνην, ἐλπίδα καὶ χαράν, νὰ ἀνυψώνῃ αὐτοὺς πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία τοῦ κόσμου, ὁμοῦ λαμβανόμενα, δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν ταύτην. Πῶς ἐξηγεῖς τοῦτο ἐὰν ἡ Γραφὴ δὲν ἦναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἄλλο βιβλίον δύναται νὰ θεωρηθῇ λόγος τοῦ Θεοῦ;» Ὁ συνομιλητής μου δὲν ἀπήντησεν. Αἱ δυσκολίαι, αἱ ὁποῖαι ἀντιμετωπίζουν τὸν ἀρνούμενον τὴν θείαν προέλευσιν καὶ τὸ κῦρος τῆς Γραφῆς, εἶναι πολὺ περισσότεραι καὶ ἀπείρως πλέον ἀνυπερβλητοι ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει ὁ ἀποδεχόμενος τὴν Θείαν προέλευσιν καὶ τὸ Θεῖον κῦρος τῆς Ἁγ. Γραφῆς.

4. Ἡ τετάρτη παρατήρησις περὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς Γραφῆς εἶναι ὅτι ***τὸ γεγονός, ὅτι δὲν δύνασαι νὰ λύσῃς μίαν ἀπορίαν, δὲν ἀποδεικνύει τὸ δυσεπίλυτον αὐτῆς, ἢ ὅτι ἂν δὲν δύνασαι νὰ ἀπαντήσῃς εἰς μίαν ἀντίρρησιν, τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ποσῶς ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀπάντησις εἰς αὐτήν.***

Εἶναι ἀξιοσημείωτον πόσον εὐκόλως ἡμεῖς παραβλέπομεν τὴν σαφῆ ταύτην ἀλήθειαν. Ὑπάρχουσι πολλοὶ οἵτινες, ὅταν εὑρίσκωσι δύσκολόν τι ἐν τῇ Γραφῇ καὶ σκεφθῶσιν ἐπ᾽ αὐτοῦ ὀλίγον, μὴ δυνάμενοι νὰ εὕρωσι καμμίαν λύσιν, ἀμέσως φθάνουσιν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ εὕρῃ λύσιν τινά· τοιουτοτρόπως δὲ ἐγκαταλείπουσι τὴν πεποίθησίν των εἰς τὸ ἀλάθητον τῆς Γραφῆς καὶ τὴν Θείαν της προέλευσιν. Μᾶλλον ἔπρεπε νὰ ἔχουν τὴν μετριοφροσύνην ἐκείνην ἥτις ἁρμόζει εἰς ὄντα τόσον πεπερασμένα, ὅσον εἴμεθα πάντες, ὥστε νὰ εἴπῃ: Ἂν ἐγὼ δὲν βλέπω καμμίαν δυνατὴν λύσιν τῆς δυσκολίας ταύτης ἴσως ἄλλος σοφώτερος ἐμοῦ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν. Ἐὰν ἁπλῶς ἐνθυμώμεθα ὅτι ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν τὰ πάντα καὶ ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν δυνάμεθα

νὰ λύσωμεν τώρα καὶ τὰ ὁποῖα ἠδυνάμεθα πολὺ εὐκολώτερον νὰ λύσωμεν, ἐὰν ἐγνωρίζομεν ὀλίγον περισσότερα, τοῦτο θὰ μᾶς ἔσωζεν ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν ταύτην. Ἐπὶ πᾶσι δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ποτὲ ὅτι ἀκόμη καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ δύσκολα προβλήματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἰδικήν μας πεπερασμένην σοφίαν (ἢ ἄγνοιαν) φαίνονται ἀνεπίδεκτα λύσεως, πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ λύσις τις, τὴν ὁποίαν γνωρίζει ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ σοφία. Τί θὰ ἐλέγομεν δι' ἕνα ἀρχάριον σπουδαστὴν τῆς Ἀλγέβρας, ὅστις ἀφοῦ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐκοπίασε ματαίως διὰ νὰ λύσῃ ἓν δύσκολον πρόβλημα, θὰ ἀπεφαίνετο ἐπὶ τέλους ὅτι δὲν ὑπάρχει λύσις τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, μόνον καὶ μόνον διότι αὐτὸς δὲν κατώρθωσε νὰ τὸ λύσῃ; Ἐνθυμοῦμαι ἕνα ἄνθρωπον πολὺ ἱκανὸν καὶ πεπειραμένον, ὅστις μίαν ἡμέραν ἀφῆκε τὴν ἐργασίαν του καὶ ἦλθεν ἀπὸ μακρὰν ἀπόστασιν ἐν μεγάλῃ ψυχικῇ ταραχῇ διὰ νὰ μὲ συμβουλευθῇ, διότι εἶχεν ἀνακαλύψει, ὡς ἐνόμιζε, μίαν φανερὰν ἀντίφασιν ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ. Ἠγρύπνησεν ὅλην τὴν νύκτα σκεπτόμενος περὶ αὐτῆς. Ὅλαι του αἱ προσπάθειαι πρὸς συμβιβασμὸν τῆς ἀντιφάσεως ἀπέβησαν μάταιαι, πλὴν ὅταν μοὶ ἀφηγήθη ὁλόκληρον τὸ ζήτημα, ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἔδειξα εἰς αὐτὸν μίαν ἁπλῆν καὶ ἱκανοποιητικὴν λύσιν τῆς δυσκολίας του. Τότε ἐπέστρεψε χαίρων εἰς τὸν οἶκόν του. Ἀλλὰ διατί δὲν ἐσκέφθη εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅτι ἂν εἰς αὐτὸν ἐφαίνετο ἀπολύτως δύσκολον νὰ εὕρῃ λύσιν τινά, ἠδύνατο τέλος πάντως νὰ εὑρεθῇ λύσις ὑπό τινος ἄλλου; Αὐτὸς ἐνόμισεν ὅτι ἡ δυσκολία του ἐκείνη ἦτο νέα ἀνακάλυψις ἰδική του, ἐνῷ τὴν αὐτὴν δυσκολίαν εἶχον συναντήσει καὶ ἐπιλύσει ἄλλοι πολὺ πρὶν ἢ γεννηθῇ αὐτὸς ἢ ἐγώ.

5. Ἄλλη παρατήρησις, ἣν ἔχω νὰ κάμω περὶ τῶν δυσκόλων χωρίων τῆς Ἁγ. Γραφῆς, εἶναι ὅτι ***τὰ φαινομενικὰ ἐλαττώματα ἢ ἀτέλειαι αὐτῆς εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντα συγκρινόμενα πρὸς τὰς ἐξόχους αὐτῆς τελειότητας.*** Πράγματι δεικνύουσι μεγάλην πώρωσιν καὶ διαστροφὴν νοῦ καὶ καρδίας οἱ δαπανῶντες τόσον καιρὸν ἐπὶ τοιούτων ἀσημάντων σημείων, ὥστε νὰ σκέπτωνται μόνον περὶ ἐλαττωμάτων τῆς Γραφῆς, καὶ μηδόλως προσέχοντες εἰς τὰς ἀσυγκρίτους ὡραιότητας καὶ τὰ ὑπερόχως θαυμαστὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα λάμπουσιν εἰς ἑκάστην σχεδὸν σελίδα τῆς Γραφῆς. Ἔτι καὶ εἴς τινα περισπούδαστα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα ἔνθα οἱ ἄνθρωποι ὑποτίθεται ὅτι διδάσκονται νὰ ἐκτιμῶσι καὶ νὰ ἐννοῶσι τὰς Γραφάς, καὶ ἔνθα ἀποστέλλονται διὰ νὰ διδαχθῶσι πῶς νὰ κηρύττωσι τὰς ἀληθείας της εἰς ἄλλους, πολὺ πλειότερος χρόνος καταναλίσκεται εἰς τὴν ἐξονύχισιν μικρῶν καὶ ἀσημάντων ὅλως ζητημάτων, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς ἀποδεικνύοντα ἐντελῶς ἀνθρωπίνην τὴν προέλευσιν τῆς Γραφῆς, παρ' ὅ,τι δαπανᾶται εἰς τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τοῦ ἀπαραμίλλου μεγαλείου ὅπερ διακρίνει τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπὸ πάντα τὰ λοιπὰ βιβλία τοῦ κόσμου. Τί θὰ ἐλέγομεν δι' οἱονδήποτε ἄνθρωπον, ὅστις μελετῶν ἀριστούργημά τι τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, συνεκέντρωνεν ὅλην του τὴν προσοχὴν εἰς κάποιαν κηλῖδα, τὴν ὁποίαν ἐφαντάζετο ὅτι διέκρινεν εἰς μίαν αὐτοῦ γωνίαν. Τὸ πλεῖστον τῆς λεγομένης «Κριτικῆς μελέτης τῆς Γραφῆς» εἶναι μία ἐπίμοχθος καὶ σχολαστικὴ ἔρευνα τοιούτων ὑποτιθεμένων μικροκηλίδων. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ σπαταλήσῃ τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ καιροῦ του εἰς ἐξονυχισμὸν τῶν μικροκηλίδων τούτων, ἀλλὰ προτιμᾷ νὰ τὸν ἀφιερώσῃ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀπαρα-

μίλλου ὡραιότητος καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς λαμπρότητος τοῦ Βιβλίου τοῦ Θεοῦ θεωρεῖται ὑπό τινων ὡς ὀπισθοδρομικὸς καὶ ἀνεπιστήμων.

6. Ἡ ἕκτη παρατήρησις περὶ τῶν ἐν τῇ Γραφῇ δυσκόλων χωρίων εἶναι ὅτι ***αἱ δυσκολίαι αὗται κάμνουν περισσοτέραν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐπιπολαίως ἀναγινώσκοντας τὴν Γραφήν, ἢ εἰς τοὺς ἐμβριθῶς μελετῶντας αὐτήν.***

Λάβετε ἄνθρωπον, οἷος ὁ μακαρίτης συνταγματάρχης Ἴγγερσολ, ὅστις ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου ἀδαὴς τοῦ πραγματικοῦ ἐμπεριεχομένου καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῆς Γραφῆς· ἢ τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν νεωτέρων ἱεροκηρύκων, οἵτινες ἀναγινώσκουσι τὴν Γραφὴν κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς τὸν μόνον σκοπὸν τοῦ νὰ εὕρωσιν ἐδάφια, τὰ ὁποῖα νὰ χρησιμοποιήσωσιν ὡς κρεμαστῆρας διὰ ν' ἀναρτήσωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰς ἰδίας αὐτῶν ἰδέας. Εἰς τοιούτους ἐπιπολαίους ἀναγνώστας τῆς Γραφῆς τὰ δύσκολα χωρία αὐτῆς φαίνονται ὡς ἀπείρως σπουδαῖα. Ἀλλὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἔμαθε νὰ μελετᾷ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ἡμέρας καὶ νυκτός, τοιαῦτα πράγματα οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν. Ὁ σπάνιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ—ὁ Γεώργιος Μύλλερ,—ὅστις εἶχε μελετήσει ἐπισταμένως τὴν Ἁγ. Γραφὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους πλέον ἢ ἑκατοντάκις, δὲν ἐταράχθη ὑπ' οὐδεμιᾶς δυσκολίας τὴν ὁποίαν συνήντησεν. Ὅστις ὅμως διὰ πρώτην ἢ δευτέραν φορὰν ἀναγινώσκει αὐτήν, εὑρίσκει πολλά, τὰ ὁποῖα τὸν περιπλέκουσι καὶ θορυβοῦσιν.

7. Ἡ ἑβδόμη παρατήρησις περὶ τῶν ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ δυσκολιῶν εἶναι ὅτι ***ταχέως ἐξαφανίζονται αὗται διὰ τῆς μετὰ προσοχῆς καὶ μετὰ προσευχῆς μελέτης.*** Πόσα πράγματα ὑπάρχουν ἐν τῇ Γραφῇ, τὰ ὁποῖα κατ' ἀρχὰς μᾶς περιέπλεξαν καὶ μᾶς ἐκλόνισαν, κατόπιν ὅμως ἐξηφανίσθησαν καὶ διελευκάνθησαν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν καὶ οὐδέποτε πλέον μᾶς παρέσχον τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν! Μὲ ἕκαστον πρόσθετον ἔτος μελέτης τῆς Ἁγ. Γραφῆς αἱ δυσκολίαι αὗται διαλύονται ὁλοὲν εὐκολώτερον. Δὲν εἶναι λοιπὸν λογικὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ αἱ ἐναπομένουσαι δυσκολίαι ὅλαι θὰ ἐξαφανισθῶσι διὰ τῆς περαιτέρω μελέτης;

(ἀκολουθεῖ)

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΣΤΡΑΤΕΥΗΤΑΙ;

Παρά τινος συνδρομητοῦ, ζητοῦντος τὴν ὁδὸν τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς, ἐλάβομεν τὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: «Συμβιβάζεται μὲ τὸν ἀληθῆ πνευματικὸν Χριστιανισμὸν ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία; Δύναται ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς νὰ γίνῃ στρατιώτης καὶ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ νὰ φονεύσῃ ἄλλους ἀνθρώπους, ἔστω καὶ ἐχθρούς; Δὲν πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ ἀρνηθῇ πᾶσαν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἵνα τοιουτοτρόπως εὑρίσκηται ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τὴν συνείδησίν του; Ἐὰν δὲ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀρνηθοῦν οὕτω τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, τοῦτο δὲν θὰ ἐπιφέρῃ αὐτομάτως τὴν κατάργησιν τῶν στρατῶν καὶ ἐξοπλισμῶν καὶ πολέμων;»

Ἄς λάβωμεν κατὰ σειρὰν τὰ ἐρωτήματα ταῦτα καὶ ἄς ζητήσωμεν νὰ εὕρωμεν τὴν πρὸς αὐτὰ ὀρθὴν ἀπάντησιν.

1. Καὶ πρῶτον, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ πνευματικὸς Χριστιανισμός, δηλ. ἡ γνησία διδασκαλία καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ***ἀντιστρατεύεται ἀπολύτως κατὰ τῶν πολέμων, τῶν ἀδικιῶν, τῶν βιαιοτήτων, τῶν αἱματοχυσιῶν***. Ὁ Χριστὸς ἐδίδαξε τὴν ἀδελφότητα πάντων τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀγάπην καὶ ἐθελοθυσίαν, τὴν εἰρήνην καὶ δικαιοσύνην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἀληθὴς λοιπὸν Χριστιανός, ὡς ἄτομον καὶ εἰς τὰς ἀτομικάς του σχέσεις, ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ τοὺς πάντας, ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθρούς του, ὡς ἑαυτόν, καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ μετὰ πάντων τὴν εἰρήνην καὶ ἀλληλοβοήθειαν. Ἐὰν πᾶς Χριστιανὸς συστηματικῶς καὶ πιστῶς ἐπολιτεύετο οὕτως ἀπέναντι τῶν ἄλλων, τοῦτο καὶ μόνον θὰ ἤρκει νὰ μεταμορφώσῃ τὴν ὄψιν τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν τῆς γῆς.

2. Ἀλλ᾽ ὁ κόσμος δυστυχῶς ***δὲν ἀπαρτίζεται μόνον ἀπὸ Χριστιανοὺς*** (καὶ Χριστιανοὺς λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς κατ᾽ ὄνομα μόνον, ἀλλὰ τοὺς ἀληθεῖς, τοὺς πραγματικῶς τοιούτους). Οἱ Χριστιανοί, ἤτοι οἱ πιστοὶ ὀπαδοὶ καὶ μιμηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποτελοῦν μίαν μικρὰν μόνον μειοψηφίαν ἐν τῷ κόσμῳ· ***ἡ μεγάλη πλειοψηφία*** ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν ἀγαποῦν ἢ φοβοῦνται τὸν Θεὸν καὶ δὲν ἀκολουθοῦν τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ. Ἐκ τούτου προκύπτουν αἱ ἀδικίαι, τὰ ἐγκλήματα, αἱ αἱματοχυσίαι, οἱ πόλεμοι. Καὶ διὰ τοῦτο αἱ κοινωνίαι ἠναγκάσθησαν νὰ ἔχουν νόμους καὶ ἀστυνομίας καὶ δικαστήρια καὶ φυλακὰς διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν κακοποιῶν στοιχείων καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν, τὰ δὲ κράτη νὰ ἔχουν στρατοὺς καὶ στόλους, διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς καὶ ἀδικίας τῶν ἄλλων κρατῶν.

Ἐὰν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅλοι οἱ λαοὶ διεπνέοντο ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, βεβαίως δὲν θὰ ὑπῆρχον στρατοὶ καὶ στόλοι, διότι κανὲν ἔθνος δὲν θὰ διενοεῖτο νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον ἄλλου ἔθνους, ὅπως δὲν θὰ ὑπῆρχον καὶ χωροφύλακες καὶ ἀστυφύλακες εἰς τὰς διαφόρους χώρας, διότι κανεὶς ἄνθρωπος δὲν θὰ διενοεῖτο νὰ κλέψῃ, κακοποιήσῃ ἢ ἀδικήσῃ τὸν γειτονά του. Ἐὰν ὅλος ὁ κόσμος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὔτε κἂν κλειδαριὰς θὰ εἴχομεν εἰς τὰς οἰκίας μας, τὰ καταστήματα, τὰς τραπέζας, τὰ θησαυροφυλάκιά μας, διότι θὰ ἦσαν περιτταί.

Δυστυχῶς, ὡς εἴπομεν, δὲν διέπει τὸν κόσμον τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ᾽ ἡ ἁμαρτία, ἡ ἀδικία, ὁ ἐγωϊσμός, ἡ πλεονεξία, καὶ πρὸς περιστολὴν τούτων εἶναι ἀπαραίτητα ὅλα, ὅσα ἀπηριθμήσαμεν ἀνωτέρω. Εἶναι ἄραγε ἀντιχριστιανικὸν νὰ κλειδώνωμεν τὰ καταστήματα, τὰς οἰκίας καὶ τὰ χρηματοκιβώτιά μας, καὶ νὰ ἐξασφαλιζώμεθα κατὰ τῶν κλεπτῶν καὶ διαρρηκτῶν ὅσον ἠμποροῦμεν καλλίτερον; Ὄχι, βεβαίως.

Παρόμοιόν τι συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς στρατοὺς καὶ στόλους. Βεβαίως ἔθνη τινα (καὶ δυστυχῶς μερικὰ ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα καὶ τὰ πλέον πεπολιτισμένα) ἔδωκαν κάκιστον παράδειγμα κατὰ τὸ παρελθὸν μὲ τοὺς ἐξοπλισμούς των, καὶ μετεχειρίσθησαν τοὺς στρατούς των, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν μόνον πρὸς ἄμυναν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς χώρας των, διὰ σκοποὺς ἐπιθετικοὺς καὶ κατακτητικοὺς κατὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ὧν προσεπάθησαν καὶ πολλάκις ἐπέτυχον νὰ ἀφαιρέσουν καὶ σφετερισθοῦν τὸ ἔδαφος ἢ τὸν πλοῦτον ἢ τὴν εὐημερίαν. Ἀκριβῶς ὅμως ἡ κατάχρησις αὕτη ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγκην τῶν μέσων τῆς ἀμύνης. Καὶ ἐν γένει ἡ πεῖρα καὶ ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι, ἐὰν ἔθνος τι θέλῃ νὰ ζήσῃ καὶ εὐημερήσῃ ἐντὸς τοῦ δικαίου

του, ὀφείλει νὰ δύναται νὰ ἀμύνεται κατὰ παντὸς ἐχθροῦ. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ στρατόν, δηλ. οἱ πολῖταί του νὰ ἦναι ἐξησκημένοι καὶ ὠργανωμένοι στρατιωτικῶς. Ἄλλως τὸ ἔθνος ἐκεῖνο θὰ ἦναι τὸ ἕρμαιον τοῦ πρώτου τυχόντος ἐπιδρομέως καὶ ταχέως θὰ ἀπολέσῃ τὴν ἐλευθερίαν του.

3. Ἐὰν λοιπὸν ἦναι ἀναγκαῖοι οἱ στρατοὶ ὡς μέσα ἀμύνης τῶν διαφόρων ἐθνῶν κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιβουλῶν καὶ ὡς ἀσφάλεια κατὰ τῶν πολέμων, ἕπεται ὅτι ***πᾶς Χριστιανὸς πολίτης ὀφείλει νὰ παρέχῃ τὴν συνδρομήν του*** πρὸς τὸν νόμιμον τοῦτον σκοπόν, ἤτοι, τὴν ***στρατιωτικήν του ὑπηρεσίαν***. Οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῇ γνησίᾳ Χριστ. διδασκαλίᾳ, τὸ ὁποῖον νὰ ἀντιστρατεύηται εἰς τοῦτο. Τοὐναντίον ὅταν εἰς τὸν Χριστὸν προεβλήθη τὸ ἐρώτημα: «Εἶναι συγκεχωρημένον νὰ πληρώνωμεν δασμὸν εἰς τὸν Καίσαρα;» ὁ Κύριος ἡμῶν κατηγορηματικῶς ἐδίδαξε τὴν ὑποχρέωσιν παντὸς πολίτου νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὴν πολιτείαν φόρον καὶ ὅ,τι ἄλλο τῇ ἀνήκει (Ματθ. κβ'. 21). Ἐπίσης ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «Πᾶσα ψυχὴ ὑποτασσέσθω ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις . . . . ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε . . . . Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος», κτλ. (Ῥωμ. ιγ.' 1—7). Τί δὲ εἶναι ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία, εἰμὴ εἰς φόρος χρήματος καὶ αἵματος;

4. Ἀλλά, θὰ ἀντείπῃ ὁ συνδρομητής μας, ἄλλο ἡ πληρωμὴ φόρου καὶ ἄλλο ἡ ὑποχρέωσις, τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνει ὁ στρατιώτης, τοῦ νὰ κτυπήσῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ φονεύσῃ ἄλλους ἀνθρώπους. Τοῦτο ἐπιτρέπεται νὰ πράξῃ ὁ ἀληθὴς Χριστιανός;

Ἀπαντῶμεν: Ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς πρὸς οὐδένα ἄνθρωπον πρέπει νὰ τρέφῃ αἴσθημα μίσους, διότι τοῦτο καὶ μόνον, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, ἰσοδυναμεῖ πρὸς φόνον (Ματθ. ε.' 22). Ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης ὑπὲρ τῆς ἰδίας του ζωῆς, περιουσίας καὶ ἐλευθερίας (ἤτοι, ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος) κατὰ παντὸς ὅστις ἐπιβουλεύεται ταύτας. Ἐὰν δὲ δὲν δύναται κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἀμυνθῇ ἀποτελεσματικῶς, βεβαίως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ θέσῃ τὸν ἐχθρὸν ἐκποδών. Μὲ τοῦτο δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ τὸν καταστήσῃ ἀνίκανον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἀδικίαν του. Διὰ τοῦτο ὁ σημερινὸς Χριστιανικὸς πολιτισμὸς ἐπιβάλλει τὴν περίθαλψιν τῶν πληγωμένων, ἀσθενῶν καὶ ἀόπλων ἐχθρῶν, ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν δύνανται οὗτοι πλέον νὰ βλάψωσι, καταδικάζει δὲ ἀπολύτως οἱανδήποτε πολεμικὴν πρᾶξιν ἐπιφέρουσαν τὴν ἐξόντωσιν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἢ σωματικοὺς βασανισμοὺς ἢ αἱματοχυσίας ἀσκόπους καὶ μὴ ἀναποφεύκτους. Ὁ Χριστιανικὸς πολιτισμὸς παραδέχεται τὸν πόλεμον ὡς κακὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ δεδομένας περιστάσεις, ζητεῖ ὅμως νὰ τὸν περιορίσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντὸς στενωτέρων ὁρίων.

Ἐὰν οἱ προπάτορες ἡμῶν πρὸ 100 ἐτῶν δὲν ἐλάμβανον τὰ ὅπλα καὶ ἔχυνον καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν αἷμα καὶ τὸ τῶν τυράννων των, θὰ εἴχομεν ἡμεῖς σήμερον τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ; Ἐὰν εἰς τὴν Σαλαμῖνα καὶ τὸν Μαραθῶνα δὲν ἀνθίσταντο αἱματηρῶς οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν βαρβάρων, θὰ ὑπῆρχε τὴν σήμερον εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν πολιτισμός; Ἡ ἱστορία, ἀρχαία τε καὶ νεωτέρα, γέμει παραδειγμάτων τῆς ἀληθείας ταύτης, ὅτι τὰ ἀγαθά, ἅτινα προώρισεν ὁ Θεὸς διὰ τὴν εὐημερίαν καὶ πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου, ***πρέπει πολλάκις***

δι' αἵματος νὰ ἀποκτηθοῦν καὶ νὰ προστατευθοῦν κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς βίας καὶ τῆς ἀδικίας. Εἶναι ἑπομένως καθῆκον παντὸς Χριστιανοῦ, ἐκτιμῶντος τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, νὰ χύσῃ χάριν αὐτῶν καὶ τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ αἷμα καὶ τὸ τῶν ἄλλων, ὁσάκις καὶ ὅπως τὸ δίκαιον ἤθελεν ἐπιβάλει τοῦτο.

5. Πράττων δὲ οὕτως ὁ Χριστιανὸς δύναται νὰ ἔχῃ τὴν παρήγορον σκέψιν ὅτι ***προλαμβάνει ἄλλα πολὺ χειρότερα κακά.*** Ἐὰν λ. χ. πρὸ 100 ἐτῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως τὰ Χριστιανικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἀπεφάσιζον τὴν διὰ τῶν ὅπλων ἀπελευθέρωσιν ὅλων τῶν Χριστιανῶν τῆς Τουρκίας, πόσοι ποταμοὶ αἱμάτων, πόσα ἀνεκδιήγητα μαρτύρια, πόσαι τρομεραὶ καταστροφαὶ θὰ προελαμβάνοντο, καὶ πόσον διάφορος θὰ ἦτο σήμερον ἡ ὄψις τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς! Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, οὐδὲ ὁ παγκόσμιος πόλεμος τοῦ 1914 θὰ ἐλάμβανε χώραν.

Μὲ τοῦτο δὲν ἐπιδοκιμάζομεν τοὺς πολέμους ἢ τὴν αἱματοχυσίαν. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Τουναντίον, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀπεχθάνωνται τὸν πόλεμον καὶ νὰ προσπαθοῦν πάσῃ δυνάμει νὰ τοὺς καταργήσουν. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ἐπικράτησις τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀδικίας εἰς τὸν κόσμον καθιστᾷ ἀναγκαίους τοὺς στρατοὺς πρὸς περιφρούρησιν τῶν ἐθνῶν, ὁ Χριστιανὸς ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ὑπηρετῇ ὡς στρατιώτης.

6. Ἡ ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν ὅλων τῶν χωρῶν ἄρνησις στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἀντὶ νὰ ἐπιφέρῃ «αὐτομάτως τὴν κατάργησιν τῶν στρατῶν καὶ ἐξοπλισμῶν κωὶ πολέμων», ὡς ὁ συνδρομητὴς ἡμῶν φαίνεται φρονῶν, τοὐναντίον θὰ εἶχεν ὡς μόνον ἀποτέλεσμα νὰ παραδώσῃ ὅλας τὰς χώρας, αἵτινες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἀφωπλίζοντο, ἀόπλους καὶ ἀνισχύρους εἰς τὸ ἔλεος ἑνὸς οἱουδήποτε ἔθνους, μὴ Χριστιανικοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ ἔμενεν ὡπλισμένον καὶ ὠργανωμένον στρατιωτικῶς. Καὶ καθεὶς δύναται νὰ φαντασθῇ τί θὰ συνέβαινε τότε.

Οὐχί, ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία εἶναι ὑποχρέωσις οὐχὶ ὀλιγώτερον ἱερὰ τῶν ἄλλων ὑποχρεώσεων καὶ βαρῶν τοῦ Χριστιανοῦ πολίτου. Μόνον δὲ οἱ Κομμουνισταὶ κηρύττουσι τὴν ἄρνησιν τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, χάριν τῶν ἰδίων των ἰδιοτελῶν σκοπῶν. Τὸ δὲ τραγικώτερον εἶναι ὅτι αὐτοὶ οἱ Κομμουνισταὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν ἐπεκράτησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐπικρατοῦν μόνον... διὰ τῆς λόγχης!

Ὁ ἀληθὴς Χριστιανισμὸς ἀντιτίθεται εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν βίαν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δύνανται αἱ ἀνθρώπιναι διαφοραὶ νὰ λύωνται εἰρηνικῶς. Καὶ ἀκριβῶς ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καὶ τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης εἶναι δύο εὐγενεῖς προσπάθειαι πρὸς εὕρεσιν μονίμου τρόπου τοιούτων εἰρηνικῶν λύσεων. Διὰ τοῦτο πρέπει πάντες οἱ Χριστιανοὶ νὰ ὑποβοηθήσουν πάσῃ δυνάμει τὰς προσπαθείας ταύτας, ἡ ἐπιτυχία τῶν ὁποίων θὰ ἐπιφέρῃ τὴν κατάργησιν τῶν πολέμων.

Μέχρις ὅτου ὅμως ἐγκαθιδρυθῇ μία διεθνὴς ἐξουσία, ἔχουσα τὴν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν δύναμιν ὅπως ἐπιβάλλῃ εἰς ἕκαστον ἔθνος τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἕκαστον ἔθνος εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ ἦναι ἕτοιμον νὰ ἀμυνθῇ ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων του κατὰ παντὸς ἐπιδρομέως. Καὶ τοῦτο σημαίνει ὅτι ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν σ ρατιωτικήν του ὑπηρεσίαν.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΩΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΕΙΡΗΝΕΥΣΙΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐδόθη κατ' αὐτὰς διάλεξις ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Sir Willoughby Dickinson, ἐπιτίμου Γεν. Γραμματέως τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς προαγωγὴν διεθνοῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἡ διάλεξις αὕτη εἶναι τόσον διαφωτιστικὴ περὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὥστε ἐθεωρήσαμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ θέσωμεν αὐτὴν ἐνώπιον τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν :

Παρεκλήθην ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλιβιζάτου καὶ εὐχαρίστως ἐδέχθην νὰ σᾶς ὁμιλήσω σήμερον. Ὁ κ. Ἀλιβιζᾶτος εἶναι ὁ δραστήριος γραμματεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθν. Συμβουλίου τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς προαγωγὴν διεθνοῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν», καὶ κυρίως εἰς τὰς προσπαθείας αὐτοῦ ὀφείλεται ἡ συγκροτηθεῖσα ἐνταῦθα συνέλευσις ἀντιπροσώπων τῶν Ἐθν. Συμβουλίων Ἑλλάδος, Βουλγαρίας, Νοτιοσλαβίας καὶ Ρουμανίας.

Τὰ συμβούλια ταῦτα εἶναι μόνον τέσσαρα ἐκ συνόλου 28 ὁμοίων συμβουλίων, δι' ὧν ὁ ὡς ἄνω Παγκόσμιος Σύνδεσμος προσπαθεῖ νὰ ἐξαπλώσῃ ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου ***δίκτυον εἰρηνοποιῶν***. Ὑπάρχουσιν ἤδη ἐν πάσῃ χώρᾳ ἀρκετοί, ὑπεραρκετοί, πολεμοποιοί. Οὗτοι εὑρίσκονται ὄχι μόνον εἰς τοὺς διαφόρους στρατοὺς καὶ στόλους (διότι οἱ στρατιωτικοὶ δὲν εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν πολεμοχαρὲς στοιχεῖον), ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν λαϊκῶν τάξεων, καὶ μεταξὺ τοῦ τύπου καὶ ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς ἄμβωνας τῶν ἐκκλησιῶν. Εἶναι ἐπομένως καιρός, ὅσοι ἐξ ἡμῶν ἐκτιμῶμεν τὴν εἰρήνην καὶ θεωροῦμεν τὸν πόλεμον ὡς ἀνόητον, παράλογον καὶ ἀπάνθρωπον τρόπον ἐπιλύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν, νὰ φροντίσωμεν ὅπως ὁ Ἄρχων τῆς Εἰρήνης ἐξυπηρετηθῇ οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀποτελεσματικῶς ἢ ὁ Θεὸς τοῦ Πολέμου, καὶ ὅπως οἱ ἄνθρωποι δύνανται ἐλευθέρως καὶ λελογισμένως νὰ ἐκλέξωσι ποίαν ἐκ τῶν δύο τούτων ἀρχῶν θὰ ἀκολουθήσωσι.

Δὲν εἶναι ἐν τούτοις εὔκολον τὸ πρὸ ἡμῶν ἔργον. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι εἰρηνόφιλοι. Τοὐναντίον, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ***ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως εἶναι ζῷον πολεμοχαρές***. Πρὸ τριῶν ἐτῶν τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἀπεσύρθησαν ἐξ Ἰρλανδίας, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἓν σύνταγμα ἀνεχώρει ἐκ Δουβλίνου, μία γραία ἐκ τοῦ πλήθους ἔσεισε τὸ μανδύλιόν της καὶ ἐφώναξε: «Στὸ καλό, παλληκάρια! Τώρα θὰ 'μποροῦμεν νὰ μαλλώνωμεν ἐν εἰρήνῃ!»

Αὐτὴ ἡ γραῖα ἐγνώριζε κατὰ βάθος τοὺς συμπατριώτας της Ἰρλανδούς. Καὶ οἱ Ἰρλανδοὶ πράγματι ἐξηκολούθησαν ἔκτοτε νὰ μάχωνται ἀναμεταξύ των, μὴ ἔχοντες πλέον Βρεττανοὺς στρατιώτας ἀπέναντί των. Θὰ χρειασθῶσι δὲ πολλοὶ λόγοι καὶ πολλὰ κηρύγματα τῶν εἰρηνοποιῶν, ἕως οὗ ὅλοι οἱ Ἰρλανδοὶ παραδεχθῶσι τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι καλλιτέρα τοῦ πολέμου. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ πᾶν ἔθνος. Πρέπει μάλιστα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, διὰ νὰ ἐπι-

τευχθῇ μόνιμος εἰρήνη, πρέπει νὰ κατηχηθῇ καὶ μεταπεισθῇ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ πεισθῶσι νὰ παύσωσι θεωροῦντες τὸν πόλεμον ὡς φυσιολογικὸν καὶ ἐμπρέπον στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ τὸν θεωρῶσιν ὡς νόσον ἢ παραφροσύνην.

Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον τώρα. Διότι ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἐφρόνουν ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι περὶ τῶν πολέμων, οὓς ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ὁσονδήποτε ἐξηυγενισμένη καὶ ἐξιδανικευμένη ἡ μορφή, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐδιδάσκετο ἡ ἱστορία τῶν πολέμων, ἡ πραγματικὴ ὅμως πεῖρα τοῦ παγκοσμίου πολέμου τοῦ 1914 -18 ἐδίδαξε τὴν ἀνθρωπότητα ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ***πρᾶγμα ποταπόν, ἐξευτελίζον τοὺς ἀνθρώπους σωματικῶς τε καὶ ἠθικῶς***. Ἐδίδαξεν ὡσαύτως ὅτι ὁ πόλεμος, ἅπαξ ἐκραγείς, δὲν δύναται νὰ τερματισθῇ, πρὶν ἢ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων σφαγῶσι καὶ ἀνυπολόγιστοι θησαυροὶ καταναλωθῶσιν ἑκατέρωθεν. Ὁ τελευταῖος πόλεμος ἀπέδειξεν ὅτι ἐκ τοῦ πολέμου ***οὐδεὶς ἐξέρχεται κερδισμένος***· νικηταὶ καὶ ἡττημένοι ἀπομένουσιν ἐξ ἴσου πτωχοὶ καὶ πάσχοντες. Ἐπίσης ἀπέδειξεν ὅτι ὁ μέγας πόλεμος ***οὐδὲν πρόβλημα ἔλυσεν***, ἀλλὰ τοὐναντίον τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς εἶναι δυσκολώτερα σήμερον ἢ πρὸ τοῦ πολέμου. Ἡ λεγομένη ἀναδιοργάνωσις τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξεν ἔωλος· δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ μέθοδος διακανονισμοῦ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ὑποθέσεων χειροτέρα ἐκείνης, ἥτις ἐφηρμόσθη.

Διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι εἶναι πρόθυμοι σήμερον νὰ εὕρωσιν ἄλλην τινα μέθοδον ἐπιλύσεως τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Μάλιστα κατὰ τὸ τέλος τῆς συρράξεως, ὅλα τὰ ἔθνη εἶχον τόσον βαρυνθῇ τὸν πόλεμον, ὥστε μιᾷ φωνῇ ἐζήτησαν ἀπὸ τοὺς πολιτικούς των ἄνδρας νὰ δημιουργήσωσι νέον σύστημα διεθνῶν σχέσεων. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν Συνθήκην τῶν Βερσαλλιῶν συμπεριελήφθησαν διατάξεις περὶ ἱδρύσεως Συνδέσμου, ἔχοντος προορισμὸν ***νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν πόλεμον διὰ τῆς δικαιοσύνης***. Αἱ διατάξεις αὗται ἀποτελοῦσι τὸ λεγόμενον «***Σύμφωνον περὶ Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν***».

Δὲν πρόκειται νὰ σᾶς ἐπεξηγήσω σήμερον τὸ Σύμφωνον τοῦτο· πρῶτον, διότι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀρκετὰ γνωρίζει περὶ συνδέσμων εἰρηνοφίλων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, καὶ δεύτερον, διότι αὔριον θὰ ἔχητε ἐν μέσῳ ὑμῶν τὸν κυριώτερον ἀντιπρόσωπον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὅστις θὰ σᾶς εἴπῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ λεχθῇ περὶ αὐτῆς.

Θέλω, ἐν τούτοις, νὰ κάμω τρεῖς παρατηρήσεις περὶ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν :

1. Εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν ἔχουσι προσχωρήσει μέχρι σήμερον 55 κράτη, περιλαμβάνοντα πληθυσμοὺς 1,400,000,000 ψυχῶν, ἤτοι τὰ ***τέσσερα πέμπτα τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς***. Ἑπομένως αἱ διατάξεις τοῦ Συμφώνου τῆς Κ. τ. Ε. ἔχουσιν εὐρυτάτην ἐφαρμογὴν καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἐξαιρουμένων 3—4 κρατῶν, δεσμεύουσιν ὁλόκληρον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

2. Αἱ ***ὑποσχέσεις***, αἱ δοθεῖσαι ὑπ᾿ ἐκείνων τῶν κρατῶν, ἅτινα ἔχουσιν ὑπογράψει τὸ Σύμφωνον, εἶναι τοιαῦται, ὥστε ἀναμφιβόλως θὰ διατηρήσωσι τὴν εἰρήνην μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Κοινωνίας, ***ἐὰν αἱ ὑποσχέσεις αὗται τηρηθῶσι***.

3. Ἕπεται ἐκ τούτων ὅτι ἡ Κοινωνία θὰ λειτουργήσῃ ἀποτελεσματικῶς, ***ἐὰν***

δοθῇ εἰς αὐτὴν ἡ δέουσα ὤθησις, τουτέστιν, ἐὰν πάντες ἡμεῖς — σεῖς καὶ ἐγὼ καὶ πᾶς ὁ ποθῶν τὴν εἰρήνην — ἀποφασίσωμεν νὰ ὑποβοηθήσωμεν ἐνεργῶς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς.

Ἐπὶ τέλους, ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν εἶναι ἁπλῶς μία ***μηχανὴ πολιτική,*** καὶ ἐπειδὴ εἶναι μόνον μηχανή, δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἀφ' ἑαυτῆς. Ὅπως πᾶσα μηχανή, πρέπει νὰ τύχῃ ἐπιμελοῦς ***συντηρήσεως*** καὶ ***ἐπιστασίας*** καί, φυσικῷ τῷ λόγῳ, πρέπει νὰ τῇ δοθῇ ἡ δέουσα ***κινητήριος δύναμις.***

Τώρα, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μηχανήν, παρατηρῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωμεν ἀπὸ αὐτὴν ὑπερβολικὰ πράγματα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ὅπως πᾶσα ἄλλη μηχανή, ἔχει τὰς ἀτελείας αὐτῆς. Θὰ ἐνθυμῆσθε βεβαίως ἄλλοτε τὰ πρῶτα αὐτοκίνητα, πῶς ὑφίσταντο συνεχεῖς βλάβας. Οὕτω καὶ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν θὰ χρειασθῇ πολλὰς βελτιώσεις, πρὶν ἢ δύναται νὰ διέρχηται ἐπιτυχῶς ὅλους τοὺς ἀνωμάλους δρόμους, οὓς θέλει συναντήσει. Ὥστε πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπομονὴν καὶ νὰ μὴ σπεύδωμεν νὰ διαμελίσωμεν τὴν μηχανήν, διότι δὲν κατορθώνει ὅλα ὅσα περιμένομεν ἀπὸ αὐτὴν σήμερον. Εἰς ἓν ἀτμόπλοιον τοῦ ποταμοῦ Μισσισίπη ἐν Ἀμερικῇ ὑπῆρχεν ἄλλοτε τοιχοκολλημένη μία εἰδοποίησις: «Μὴ πυροβ λεῖτε τὸν πηδαλιοῦχον. Κάμνει ὅ,τι δύναται.» Αὐτὸ καὶ μόνον ζητῶ διὰ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν. Ἂς τῇ δώσωμεν καιρὸν νὰ ἐργασθῇ, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ τελεσφορήσῃ

Πρὸς τούτοις, δὲν πρέπει νὰ φανταζώμεθα ὅτι, ἐπειδὴ ἐγκαινιάσαμεν μίαν αἴθουσαν ἐν Γενεύῃ ὅπου οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐθνῶν δύνανται νὰ συνέρχωνται πρὸς συζήτησιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ κόσμου, μὲ τοῦτο ἐφέρομεν τὸν Χρυσοῦν Αἰῶνα. Τὸ νὰ συγκεντρώσῃ τις διαφόρους ἀνθρώπους εἰς μίαν αἴθουσαν δὲν τοὺς κάμνει ἐξ ἀνάγκης καὶ φιλειρηνικούς. Τοὐναντίον, ἐὰν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην ἡ θερμοκρασία ἦναι μεγάλη καί τινες ἐκ τῶν παρευρισκομένων ἔχωσι διάθεσιν πρὸς φιλονεικίαν, ἡ διάθεσίς των αὕτη δυνατὸν νὰ παροξυνθῇ ἐκ τῆς γειτνιάσεώς των πρὸς ἀλλήλους.

Οὔτε πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν θὰ καταργήσῃ πᾶσαν διεθνῆ διένεξιν. Ἄλλως τε ἡ Κοινωνία δὲν ἔχει τοιοῦτόν τινα σκοπὸν ἢ προορισμόν. Ὁ προορισμός της εἶναι ***νὰ καταργήσῃ τὸν πόλεμον ὡς τρόπον λύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν.*** Ὅσον μάλιστα ἐπιτυχέστερον θὰ ἐργασθῇ ἡ Κ. τ. Ε., τόσον περισσότερον θὰ καταστῇ τὸ κέντρον τῶν διενέξεων καὶ διαφορῶν. Ἡ ἵδρυσις δικαστηρίων δὲν κατήργησε τοὺς δικαστικοὺς ἀγῶνας καὶ διαφοράς· ἀλλὰ κατήργησε τὴν μονομαχίαν ὡς τὸ μέσον, δι' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἄλλοτε ἐπεζήτουν ἱκανοποίησιν. Ὅσον δὲ εὐκολωτέρα, ταχυτέρα καὶ μᾶλλον ἀδέκαστος εἶναι ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης, τόσον περισσότερον θὰ καταφεύγωσι καὶ τὰ ἄτομα καὶ τὰ ἔθνη εἰς οἱαδήποτε δικαστήρια, ἱδρυμένα διὰ τὴν απονομὴν ταύτην.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμήν. Πολλοὶ κατ' αὐτὰς λέγουσιν ὅτι ἡ εἴσοδος τῆς Γερμανίας εἰς τὴν Κ. τ. Ε. θὰ ἀποτελέσῃ κίνδυνον διὰ τὴν Κοινωνίαν, διότι θὰ εἰσαγάγῃ εἰς ταύτην στοιχεῖα ἀσυμβίβαστα καὶ ἐχθρικά. Βεβαίως ἡ εἴσοδος τῆς Γερμανίας θὰ γίνῃ αἰτία διχογνωμιῶν. Ὑπάρχουσι πολλὰ ζητήματα, εἰς ἅτινα ἐνδιαφέρεται ἡ

Γερμανία καὶ ἅτινα ἡ Κ. τ. Ε. μέχρι τοῦδε κατώρθωσε νὰ ἀφήσῃ κατὰ μέρος. Ἐν τούτοις ὅλοι γνωρίζουσιν ὅτι τὰ ζητήματα ταῦτα πρέπει μοιραίως νὰ λυθῶσι, καὶ εἶναι μυριάκις προτιμώτερον νὰ συζητηθῶσι πέριξ μιᾶς τραπέζης ἐν Γενεύῃ, παρὰ νὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ ἦναι πηγὴ κινδύνων καὶ ἴσως πολέμων δι' ὅλον τὸν κόσμον.

(ἀκολουθεῖ)

Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΧΙΛΙΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΡΡΗΣΕΩΝ

Ἡ ἀπὸ τοῦ 1920 μετ' ἐπιτάσεως διαλαληθεῖσα πρόρρησις τῶν αὐτοκαλουμένων «Σπουδαστῶν τῆς Γραφῆς», ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1925 θὰ ἔλθῃ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὅτι μετὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην «ἑκατομμύρια τῶν ἤδη ζώντων οὐδέποτε θ' ἀποθάνωσι» κατέρρευσε μετὰ πατάγου. Ὁ Κύριος, ὅστις μετὰ τὴν ἀνάστασίν Του ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς μαθητάς Του, ἐρωτώμενος περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἱδρύσεως τῆς Βασιλείας Του εἶπεν: «Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ». Διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπέδειξεν εἰς πάντας, φίλους τε καὶ ἐχθρούς, ὅτι ἔχουσιν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐξετάζωσι πάντα τὰ ζητήματα, πάντα τὰ φαινόμενα, εἴτε φυσικὰ εἴτε πνευματικά, ἐκτὸς ἑνός. Τὸ ἓν τοῦτο εἶναι τὸ ζήτημα τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν τῆς δευτέρας Αὐτοῦ ἐπιφανείας.

Τὸ ἔδαφος τοῦτο εἶναι ἱερὸν καὶ πρέπει νὰ ἦναι σεβαστὸν παρὰ πάντων. Οὐδεὶς δὲ ἀναμιγνυόμενος εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν δύναται νὰ μὴ ἐξέλθῃ ζημιωμένος. Πάντες ὅσοι μέχρι σήμερον ἠθέλησαν νὰ περιορίσωσι τὰς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ ἐντὸς τοῦ ἰδίου αὐτῶν στενοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἰδίας των στενῆς διανοητικότητος ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τῆς θρασύτητός των ταύτης. Ὁ Θεὸς δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἀναιρέσῃ Ἑαυτόν. Ὅ,τι εἶπεν ἅπαξ, δὲν δύναται νὰ ἀναιρέσῃ. Εἶπε δὲ ἀπεριφράστως: «Δὲν εἶναι τῆς δικαιοδοσίας σας νὰ καθορίσητε, ἀφοῦ οὔτε νὰ γνωρίσητε δικαιοῦσθε, τοὺς χρόνους καὶ τοὺς καιροὺς οἵτινες ἀνήκουσι μόνον εἰς ἐμέ.»

Ἰδοὺ ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, οἱ θελήσαντες νὰ καθορίσωσι τὸν χρόνον τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσεως, προσκρούσαντες ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου, συνετρίβησαν. Τοῦτο ἔπαθε καὶ ἡ ὁμὰς τῶν αὐτοκαλουμένων «Σπουδαστῶν τῆς Γραφῆς» Πρό τινων ἐτῶν μετὰ στόμφου καὶ ὑπεροψίας διεκήρυττον πρὸς πάντας ὅτι ὡρισμένως κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1925 θὰ ἐτελείωνεν ὅλη ἡ τρομερὰ ἱστορία τοῦ κόσμου καὶ θὰ ἤρχιζεν ἡ Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Πλεῖστοι δὲ ἁπλοϊκοὶ καὶ ἀμαθεῖς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀγράμματοι, κατάκοποι ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἠσπάσθησαν τὰς ἰδέας ταύτας.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἐπρόκειτο περὶ μελλοντικῶν γεγονότων ἢ πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ἦναι βέβαιος, οἱ εὔπιστοι καὶ ἁπλοϊκοὶ καὶ οὐδεμίαν βάσιν γνώσεως τῶν Γραφῶν ἔχοντες, ἐδικαιοῦντο κάπως νὰ δώσωσι πίστιν εἰς τὰς δοξασίας αὐτάς, διὰ τῶν ὁποίων οἱ θιασῶται των προσεπά-

θουν νὰ ἐκβιάσωσι μίαν πραγμάτωσιν τῶν ὑπεσχημένων των ἢ τῶν ὑπ᾽ αὐτῶν προαγγελλομένων. Κατόπιν ὅμως τῆς διαψεύσεως τῶν μετὰ τόσου στόμφου καὶ θρασύτητος διαλαληθέντων, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ δικαιολογῆται οὔτε ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης ἀλλ᾽οὔτε καὶ ἀπέναντι τῆς ἰδίας του συνειδήσεως. Ἀπορεῖ κανεὶς πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι κατόπιν τῶν ἀλλεπαλλήλων διαψεύσεων καὶ ἀποτυχιῶν των, οἵτινες ἐξακολουθοῦσιν ἀκόμη πιστεύοντες ἢ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἓν τοιοῦτον δόγμα καὶ μία τοιαύτη διδασκαλία ἀξίζει ἀκόμη νὰ τὴν ἀποδέχηταί τις, ἴσως ἐκ φιλοτιμίας, διότι αἰσθάνονται ὅτι εἶναι ταπεινωτικὸν νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ ὁμολογήσωσι τὴν ἀποτυχίαν των, ἐπιμένουν ἀκόμη εἰς τὰς χιμαιρικάς των ἰδέας. Ἐπίσης πιθανὸν ἐκ πείσματος ὠθούμενοι ἐπιμένουν καὶ περιμένουν κανὲν ἄλλο 1925 νὰ ἐπαληθεύσῃ τὰς διαψευσθείσας προφητείας των.

Ὅταν πρὸ ἑνὸς ἔτους μᾶς ἠρώτων: «Τί θὰ κάμητε σεῖς, ἐὰν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1925 ἔλθῃ ὁ Κύριος;» τοῖς ἀπηντήσαμεν εἰλικρινῶς καὶ ἀπεριφράστως ὅτι, ἐπειδὴ ἡμεῖς περιμένομεν τὸν Κύριον κάθε ὥραν καὶ κάθε στιγμήν, χωρὶς νὰ ὁρίζωμεν τὸ ἔτος τῆς ἐλεύσεώς Του, θὰ ἐξέλθωμεν εἰς ἀπάντησιν Αὐτοῦ. Ἀλλ᾽ ὁμοῦ μὲ τὴν ἀπάντησιν τοὺς ἀντηρωτήσαμεν: «Σεῖς τί θὰ πράξητε ἐὰν δὲν ἔλθῃ; θὰ ὁμολογήσητε δημοσίᾳ τὴν πλάνην σας ἢ θὰ ζητήσητε νὰ λάβητε καὶ νέαν παράτασιν;» Δὲν μᾶς ἀπήντησαν ποσῶς τότε. Σήμερον διὰ τῶν δημοσιευμάτων των μεταφέρουσιν ἐπὶ ἄλλου πεδίου τὴν συζήτησιν· ἁπλῶς δηλαδὴ διαγράφουσι τὸ ἔτος 1925 καὶ ὡς ἄνθρωποι οὐχὶ καλῆς πίστεως προσπαθοῦσι νὰ πείσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ὅτι περιμένουν τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου ὡς ἁπλῶς ἐπικειμένην, οὐχὶ δὲ ὁριζομένην ἀκριβῶς. Ἀλλὰ τότε διατί ἡ ἐπίμονος διάδοσις τοῦ βιβλίου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὑπέσχετο εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι «ἑκατομμύρια τῶν ἤδη ζώντων δὲν θέλουσιν ἀποθάνει;»

Πόσον εὐκόλως ὁ ἄνθρωπος ῥέπει πρὸς πᾶσαν διδασκαλίαν, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὰ κεκρυμμένα καὶ μυστηριώδη! Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι προσεπάθουν μὲ Χριστιανικὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγάπην νὰ παροτρύνουν τὸν κόσμον νὰ προετοιμάζεται διὰ μίαν πραγματικότητα πέραν τοῦ τάφου, παρὰ νὰ τὸν βαυκαλίζουν μὲ ἰδέας καὶ δοξασίας, αἱ ὁποῖαι διεγείρουν καὶ ὑπεκκαίουν ἁπλῶς τὴν περιέργειαν αὐτοῦ.

Ὄχι, ὁ Θεὸς οὐδέποτε θὰ ἱκανοποιήσῃ τοιαύτας περιεργείας, οὐδέποτε δὲ θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν παραβίασιν τῶν ὅσα διετήρησεν ἀποκλειστικῶς εἰς ἑαυτόν. Ἂς ἔχωμεν λοιπὸν ἐμπιστοσύνην πρὸς Αὐτόν, καὶ μετὰ πλήρους πίστεως καὶ εἰλικρινοῦς Χριστιανικῆς ἁγίας ζωῆς ἂς ἐργαζώμεθα ἐνόσῳ λέγεται τὸ «σήμερον», διὰ νὰ μὴ ἀποβληθῶμεν τῆς παρουσίας Του ὅταν ἔλθῃ.

Π. Γ. Λ.

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΟΠΛΟΠΟΙΟΥ

Ὑπὸ WILLIAM O. STODDARD

Διήγημα τοῦ ἔτους 30 μ. Χρ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9ον

Τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Ἡρώδου

Ὁ Κύριλλος μὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ραββίνου ἔφαγε τὸ Πάσχα καὶ μετέβη εἰς τὸν Ναόν, διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὰς θυσίας καὶ ἱεροτελεστείας τῆς μεγάλης ἑορτῆς. Ἤκουσε τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευΐτας νὰ ψάλλουν τοὺς Ψαλμούς· εἶδε τὸν καπνὸν τῶν θυσιῶν νὰ ἀνέρχεται μεγαλοπρεπῶς πρὸς τὸν οὐρανόν. Τῷ ἐφάνη ὅτι διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν του ἠννόησε τὸ μέγα προνόμιον τοῦ νὰ ἦναι Ἰσραηλίτης καὶ νὰ ἔχῃ μέρος εἰς τὴν λατρείαν τῆς Ἁγίας Πόλεως καὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἰεχωβᾶ, ὅπου μίαν ἡμέραν θὰ συνήρχοντο πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν Θεὸν τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας δὲν εἶδεν οὐδαμοῦ τὸν Ἰησοῦν. Μίαν ἡμέραν μετέβη εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἡρώδης εἶχε κτίσει ἔξω τῆς πόλεως. Ἠγόρασεν εἰσιτήριον διὰ μίαν ἀπὸ τῆς ἐπάνω κερκίδας, καὶ ἐκεῖθεν παρηκολούθησεν ὁλόκληρον τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα τῶν χιλιάδων θεατῶν, καθημένων γύρω τῆς μεγάλης κονίστρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετελοῦντο ἀγῶνες παντὸς εἴδους. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῆς ἀπέναντι πλευρᾶς εἶδε μίαν ἐξέδραν πλουσίως ἐστρωμένην, ὅπου ἐπὶ θρόνων ἐκάθηντο ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας, ὁ Ρωμαῖος διοικητὴς Πόντιος Πιλᾶτος, δύο Ρωμαῖοι στρατηγοὶ καὶ ἄλλοι μεγιστᾶνες Ρωμαῖοι καὶ ἐντόπιοι, οἵτινες παρηκολούθουν τὰ ἀγωνίσματα. Ἦσαν ἐν πρώτοις ἁρματοδρομίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Κύριλλος ᾐσθάνθη μέγα ἐνδιαφέρον, βλέπων τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους καὶ τὰ ἅρματα νὰ τρέχωσιν ἀπὸ ρυτῆρος γύρω εἰς τὸν κυκλικὸν στίβον, ὁδηγούμενα ὑπὸ ἐπιδεξίων ἡνιόχων καὶ ἐνθαρρυνόμενα ὑπὸ τῶν φρενητιωδῶν ζητωκραυγῶν τοῦ λαοῦ. Ἐπηκολούθησαν ὅμως ἄλλαι σκηναί, αἵτινες ἔκαμον τὸν Κύριλλον νὰ ἀνατριχιάσῃ. Αὗται ἦσαν τὰ ἀγωνίσματα, ἢ μᾶλλον αἱ μάχαι, αἱ μονομαχίαι μεταξὺ ζευγῶν ξιφομάχων, λογχοφόρων, ροπαλοφόρων καὶ ἄλλων ὡπλισμένων ἀνδρῶν. Ἕκαστον ζεῦγος ἐμάχετο ἕως οὗ ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ἐφονεύετο. Κατόπιν εἰσῆλθον εἰς τὸν στίβον δύο ὁμάδες ξιφομάχων, αἵτινες ἐπετέθησαν λυσσωδῶς ἡ μία κατὰ τῆς ἄλλης, ὡς ἐὰν ἦσαν εἰς πεδίον ἀληθοῦς μάχης.

Καὶ ἡ μάχη αὕτη ἦτο ἐντελῶς ἄνισος, διότι ἐνῷ ἡ μία ὁμὰς ἀπετελεῖτο ἀπὸ ξιφομάχους ἐξ ἐπαγγέλματος, ἡ ἄλλη περιελάμβανε μόνον κοινοὺς ἀγρότας ἢ ποιμένας τῆς Περαίας, τοὺς ὁποίους οἱ στρατιῶται τοῦ Ἡρώδου εἶχον αἰχμαλωτίσει κατὰ τὴν τελευταίαν των ἐκστρατείαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἀγὼν οὗτος ταχέως ἐτελείωσε διὰ τῆς σφαγῆς ὅλων τῶν αἰχμαλώτων τούτων. Τελευταῖον, εἰσήχθησαν εἰς τὸν στίβον τριάκοντα περίπου

ἀτυχεῖς ἄνθρωποι, ὡπλισμένοι μὲ παλαιά τινα ξίφη καὶ δόρατα, μὲ τὰ ὁποῖα ματαίως καὶ ἀδεξίως ἠναγκάσθησαν νὰ ἀμυνθοῦν ἐναντίον ἀγέλης ἀγρίων καὶ πειναλέων θηρίων (τίγρεων, λεόντων, λεοπαρδάλεων, κλπ.), ἅτινα ἐξαπελύθησαν ἐναντίον των καὶ ἐπὶ τέλους τοὺς κατεσπάραξαν.

Αἷμα, αἷμα, αἷμα! Τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἔρρευσε ποταμηδὸν ὁλόκληρον τὸ ἀπόγευμα διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰ αἱμοβόρα ἔνστικτα τοῦ ὄχλου· διότι τὰ τοιαῦτα ἀπάνθρωπα θεάματα, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Ρωμαῖοι εἶχον ἀντικαταστήσει τὰ ὡραῖα καὶ εὐγενῆ ἀθλητικὰ ἀγωνίσματα τῶν Ἑλλήνων, εἶχον ἀποθηριώσει τοὺς λαοὺς ἁπανταχοῦ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου.

Καὶ ὁ Κύριλλος, ἀηδιάσας ἀπὸ τὴν ἀλλεπάλληλον αἱματοχυσίαν, ἔφυγεν ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον στενάζων καὶ λέγων καθ' ἑαυτόν: «Πότε, πότε θὰ ἔλθῃ ὁ Βασιλεύς μας, ὁ Μεσίας, νὰ σαρώσῃ αὐτὰς τὰς θηριωδίας;» ;

Ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, εἰς τὸ κατάλυμα τοῦ Ραββίνου, ἐγένετο καὶ πάλιν λόγος διὰ τὸν Ναζωραῖον Ἰησοῦν. Φαίνεται ὅτι οὗτος εἶχε κάμει μερικὰς θαυμασίας θεραπείας ἀσθενῶν, παραλυτικῶν, κτλ. ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς καὶ ἡ φήμη του πλέον ἤρχισε νὰ διαδίδηται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα. Ὁ Ραββῖνος διηγήθη τότε εἰς τοὺς ἐπισκέπτας του τὸ θαῦμα τῆς μεταβολῆς τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς ἔκαμεν εἰς τὴν οἰκίαν του ἐν Κανᾷ. Καὶ ὅλοι ἔμειναν σύμφωνοι ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ἐκ Θεοῦ καὶ θὰ ἔφερεν εὐλογίαν εἰς τὸν Ἰσραήλ. Κανεὶς ὅμως δὲν τὸν ἀνεγνώρισεν ὡς Μεσσίαν. Ὅταν δὲ ὁ Κύριλλος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδία ἐφλέγετο ὑπὸ τῆς γοητείας τοῦ Διδασκάλου, ἠρώτησε μήπως ἦτο ὁ Χριστὸς (δηλ. ὁ κεχρισμένος) τοῦ Θεοῦ, ὁ Ραββῖνος ἀπήντησεν ἀδιστάκτως:

—«Ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσὴφ ἀπὸ Ναζαρὲτ Χριστός; Ποτέ! Οὔτε θὰ ἀναγνωρίσῃ ποτὲ ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ Ἰουδαία Χριστὸν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν. Εἶναι ἐν τούτοις μεγάλος Διδάσκαλος καὶ καλὸν θὰ ἦτο νὰ ταξειδεύσωμεν μαζύ του κατὰ τὴν ἐπιστροφήν μας εἰς τὴν πατρίδα μας».

Τὴν ἑπομένην ὅμως, ὅταν ἤρχισαν νὰ ἑτοιμάζωνται δι' ἀναχώρησιν, ἔμαθον ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταί του εἶχον ἀναχωρήσει τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ὁ Ραββῖνος καὶ ἡ συνοδεία του, καὶ μαζύ των ὁ Κύριλλος, ἐξεκίνησαν τὴν ἄλλην ἡμέραν λίαν πρωΐ καὶ ἐπορεύθησαν ὅσον ἠδύναντο ταχύτερον· δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ προφθάσουν τὸν Διδάσκαλον.

Ἐν τούτοις, καθ' ὅλον τὸν δρόμον ἐμάνθανον τὰς νέας θεραπείας καὶ τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ὁ Ἰησοῦς ἔκαμε εἰς κάθε πόλιν κατὰ τὴν πορείαν του. Καὶ ὁ ἀγαθὸς Ραββῖνος Ἰσαὰκ τόσον συνεκινήθη, ὥστε μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν του ἐν Κανᾷ καὶ ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐπέρασε πάλιν ἀπ' ἐκεῖ, μεταβαίνων εἰς Καπερναούμ, εἶπεν εἰς τὸν Κύριλλον:

—«Υἱέ μου, αὔριον θὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ εἰς Καπερναοὺμ διὰ νὰ ἴδω ἐκ τοῦ πλησίον αὐτὸν τὸν θαυματουργὸν Διδάσκαλον. Θὰ μείνω ἀπόψε ἐδῶ, σὺ ὅμως προχώρησον ἀμέσως εἰς Καπερναοὺμ καὶ αὔριον θὰ ἔλθω κ' ἐγὼ ἐκεῖ. Θέλω νὰ τὸν ἀκούσω τὸ Σάββατον νὰ κηρύξῃ εἰς τὴν συναγωγήν».

Καὶ ὁ Κύριλλος, μὲ τὴν χαρὰν ὅτι θὰ ἐπανίδῃ τὸν Διδάσκαλον καὶ τὴν Εὐνί-

κην, ἀνεβώρησεν ἀμέσως διὰ Καπερναούμ, πάρ' ὅλην τὴν κούρασιν, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο ἐκ τῆς ὁδοιπορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10ον

Ἐν Καπερναοὺμ.

Ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ, ὁ Κύριλλος ὑπῆγε πρῶτον εἰς τὸν οἶκον τῆς ραπτρίας διὰ νὰ εὕρῃ τὴν ἀδελφήν του· δὲν τὴν εὗρεν ὅμως, διότι, ὡς ἔμαθεν, αὕτη εἶχε μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος Πέτρου, ἡ ὁποία ἦτο κάτω παρὰ τὴν θάλασσαν. Συγχρόνως ἔμαθεν ὁ Κύριλλος ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχεν ἀκόμη φθάσει εἰς Καπερναούμ, ἀλλ' ἐκήρυττεν εἰς τὰ περίχωρα, καὶ μόλις τὸ Σάββατον θὰ ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν.

Ἔσπευσε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος, ὅπου εὗρε τὴν Εὐνίκην πολὺ λυπημένην. Ἡ πενθερὰ τοῦ Σίμωνος ἦτο βαρέως ἀσθενὴς καὶ ἡ Εὐνίκη ἔμενεν ἐκεῖ, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν σύζυγον τοῦ Σίμωνος εἰς τὴν νοσηλείαν της.

— «Καλὰ ποῦ ἦλθες», εἶπεν ἡ κόρη εἰς τὸν ἀδελφόν της· «εἴθε νὰ ἔλθῃ γρήγορα ὁ Διδάσκαλος, διότι φοβοῦμαι ὅτι ἡ γραῖα θὰ ἀποθάνῃ».

Ὁ Κύριλλος ἐκάθησεν εἰς τὸ προαύλιον καὶ ἤρχισε νὰ διηγῆται τὰ ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Μετ' ὀλίγον ἡ σύζυγος τοῦ Σίμωνος καὶ μερικοὶ γείτονες ἦλθον καὶ αὐτοὶ νὰ ἀκούσουν τὰ θαυμάσια ἔργα τοῦ Διδασκάλου. Ὅλοι ἐπεδοκίμασαν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐξεκαθάρισε τὸν Ναόν, καὶ ὅλοι ἐξεθείαζον τὴν θαυματουργικήν του δύναμιν. Κανεὶς ὅμως δὲν ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν μήπως ὁ Ἰησοῦς ἦναί τι περισσότερον ἢ εἷς θεόπνευστος Διδάσκαλος καὶ Προφήτης. Μόνον εἰς τοῦ Κυρίλλου τὴν καρδίαν ἐκόχλαζεν ἡ ἐπίμονος ἰδέα ὅτι πιθανὸν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ νὰ ἐνυπάρχῃ ὁ Ἀρχηγός, ὅστις μέλλει νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ νὰ μεγαλύνῃ τὸν Ἰσραήλ. Καὶ ὅταν ἀ γότερον ἡ Εὐνίκη τῷ εἶπεν:

— Ἄχ, πότε θὰ ἔλθῃ ὁ Διδάσκαλος, νὰ σώσῃ τὴν δυστυχῆ γραῖαν; Λείπει μαζύ του καὶ ὁ Σίμων καὶ δὲν ἠξεύρει τί συμβαίνει ἐδῶ εἰς τὸ σπίτι του.»

Ὁ Κύριλλος ἀπήντησεν:

— «Ἔχει ἄλλα σπουδαιότερα πράγματα νὰ σκεφθῇ ὁ Διδάσκαλος, Εὐνίκη. Ἐὰν τὸν ἔβλεπες εἰς τὸν Ναόν, ὅπως τὸν εἶδα ἐγώ, θὰ ἐννοοῦσες ὅτι αὐτὸς θὰ γίνῃ ἀρχηγὸς τοῦ Ἔθνους μας. Ἐν τούτοις καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ ἦτο ἐδῶ.»

Ἡ ἑπομένη ἡμέρα, ἥτις ἦτο Παρασκευή, ἐπέρασε χωρὶς νὰ φθάσῃ ὁ Ἰησοῦς. Τὸ Σάββατον πρωῒ κόσμος πολὺς συνήχθη εἰς τὴν συναγωγήν, ἐλπίζων ὅτι ἴσως θὰ ἔφθανεν ἐγκαίρως διὰ νὰ τοῖς ὁμιλήσῃ. Ἡ Εὐνίκη ἔμεινεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος, διὰ νὰ περιποιηθῇ τὴν ἀσθενῆ. Ἀλλ' ὁ Κύριλλος ἀπὸ ἐνωρὶς παρεφύλαττεν ἔξωθεν τῆς συναγωγῆς.

Ἐπὶ τέλους, καθὼς ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς συναθροίσεως, βλέπει μακρόθεν νὰ ἔρχηται μία μεγάλη συνοδεία ἀνθρώπων, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὴν γνωστὴν μορφὴν τοῦ ἀγαπητοῦ Διδασκάλου. Ὁ Κύριλλος, ἰδὼν τὸν ραββῖνον Ἰσαὰκ μεταξὺ τοῦ πλήθους, τὸν ἐπλησίασε καὶ μαζὺ ἠκολούθησαν τοὺς ἄλλους πρὸς τὴν συναγωγήν.

Μεταξὺ τοῦ πλήθους εἶδεν ἕναν ἄνθρωπον ὑψηλόσωμον, ἰσχνόν, κάτωχρον,

τοῦ ὁποίου τὰ χείλη ἔτρεμον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ περιεστρέφοντο ἀγρίως, ὅστις ὅμως πρὸς κανένα δὲν ὡμίλει ἀλλ' ἐβάδιζε μὲ τὸν ὄχλον ὡσὰν ὑπνοβάτης.

—«Τί εἶναι αὐτός;» ἠρώτησεν ὁ Κύριλλος τὸν Ἰσαάκ· «εἶναι τρελλός;»

—«Ὄχι», ἀπεκρίθη ὁ Ἰσαάκ· «λέγουν ὅτι δαιμόνιον ἔχει. Τοιοῦτοι εἶναι πολλοὶ τὴν σήμερον. Καὶ μόνον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ σοφοὶ ραββῖνοι ἠμποροῦν νὰ τοὺς ἀνακουφίσουν».

Ὁ Κύριλλος εἶχεν ἀκούσει ὅτι ἀκόμη καὶ οἱ ἀρχιερεῖς δὲν κατώρθωναν νὰ ἐκβάλουν τὰ λεγόμενα «ἀκάθαρτα πνεύματα», καὶ ἠρώτησε τὸν Ἰσαάκ: «Τί εἶναι αὐτὰ τὰ δαιμόνια;»

—«Ποῖος ἠξεύρει;» ἀπήντησεν ὁ ραββῖνος· «πάντως ἐκ τοῦ Βεελζεβοὺλ ἔρχονται».

Εἶχον τώρα εἰσέλθει εἰς τὴν συναγωγήν, ἡ ὁποία ἦτο γεμάτη ἀπὸ κόσμον. Ἤρχισαν αἱ συνήθεις προσευχαί, καὶ κατόπιν ἐκομίσθη τὸ κυλινδρικὸν χειρόγραφον τῆς Παλ. Διαθήκης καὶ ἐδόθη εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ἐκτυλίξας αὐτό, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ. Κατόπιν παρέδωκε πάλιν τὸ χειρόγραφον εἰς τὸν φύλακα καὶ ἐκάθησεν, ἦσαν δὲ τὰ βλέμματα ὅλων καρφωμένα ἐπάνω του. Καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκῃ, ἐξηγῶν τὴν περικοπήν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀναγνώσει.

Ὁ Κύριλλος εἶχε καὶ αὐτὸς ὅλην τὴν προσοχήν του ἐστραμμένην πρὸς τὸν Διδάσκαλον, ὁπόταν κάποιος ὄπισθέν του τὸν ἔσπρωξε, καὶ στραφεὶς εἶδε τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ δαιμόνιον, ὅστις κυττάζων καὶ αὐτὸς τὸν Διδάσκαλον μὲ βλέμμα ἀπλανές, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ:

—«Ἄφησέ μας ἡσύχους, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ! Τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν μὲ Σέ; Ἦλθες νὰ μᾶς ἀπολέσῃς; Σὲ γνωρίζω ποῖος εἶσαι—ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ!»

Ὅλοι ἐταράχθησαν ἀπὸ τὰς φωνὰς αὐτάς· μόνος ὁ Ἰησοῦς ἔμεινεν ἀτάραχος, καὶ ἐγερθεὶς ἐπέπληξε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα λέγων:

«Σιώπα! καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ!»

Καὶ παρευθὺς ὁ ἄνθρωπος ἔπεσε κατὰ γῆς φωνάζων καὶ συστρεφόμενος καὶ ἐκβάλλων ἀφροὺς ἐκ τοῦ στόματός του, ἐπί τινα λεπτὰ τῆς ὥρας, ἕως οὗ ἀφῆκε μίαν μεγάλην κραυγὴν καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος. Ἔπειτα ἐσηκώθη καὶ ἐστάθη ὄρθιος, τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ κυττάζων τριγύρω του, οὐχὶ ὅμως πλέον μὲ τὸ ἄγριον καὶ ἀπλανὲς ἐκεῖνο βλέμμα, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἄνθρωπος ἐξυπνήσας ἀπὸ ὕπνον βαθὺν καὶ ἀπορῶν πῶς εὑρέθη ἐκεῖ. Τὸ δαιμόνιον εἶχε φύγει ἐξ αὐτοῦ καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ ἔλαβον αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τῷ εἶπεν ὀλίγας λέξεις γλυκείας, διέταξε νὰ τὸν ὁδηγήσουν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Καὶ ὅλοι οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην ἐξεπλάγησαν καὶ ἤρχισαν νὰ λέγουν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον:

—«Τί εἶναι αὐτὸς ὁ Διδάσκαλος; ἀφοῦ μὲ ἐξουσίαν διατάσσει καὶ τὰ δαιμόνια καὶ ὑπακούουν εἰς αὐτόν! Τῷ ὄντι μέγας προφήτης θὰ ἦναι!»

(ἀκολουθεῖ)

ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

«ΘΑ ΜΕ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΤΕ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΝ»

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Μεταξὺ τῶν παιδίων τοῦ Κυριακοῦ μας σχολείου, διηγεῖται εἷς διδάσκαλος, ἦτο μία μικρὰ κόρη 12 ἐτῶν περίπου, πολὺ τακτικὴ εἰς τὸ καθῆκόν της, ἡ ὁποία ἔφερε συχνὰ ἄλλα παιδιὰ μαζύ της εἰς τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον· αὐτὴ ὅμως δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη τὸν Κύριον Ἰησοῦν ὡς Σωτῆρά της.

Ἕνα Σάββατον ἑσπέρας κάποιος ἐκτύπησε τὴν θύραν μου καὶ μία γυνὴ ἡλικιωμένη μὲ παρεκάλεσε, ἐὰν ἠδυνάμην, νὰ τὴν συνοδεύσω ἕως τὴν οἰκίαν της διὰ νὰ ἴδω μίαν ἀπὸ τὰς θυγατέρας της, ἥτις ἦτο ἐπικινδύνως ἀσθενής. Δὲν τὴν ἀνεγνώρισα κατ' ἀρχάς· αὕτη ὅμως τὸ ἀντελήφθη καὶ μοῦ εἶπε:

—«Εἶμαι ἡ μητέρα τῆς Ἄννας, ποῦ εἶναι μαθήτριά σας εἰς τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον, τρία ἔτη τώρα. Εἶναι πολὺ ἀσθενὴς καὶ ὁ ἰατρὸς νομίζει ὅτι δὲν θὰ γίνῃ καλά. Ὁμιλεῖ συνεχῶς διὰ σᾶς εἰς τὸ παραλήρημά της καὶ θὰ σᾶς ἦμαι πολὺ εὐγνώμων, ἐὰν θελήσητε νὰ ἔλθητε ἀπόψε νὰ τὴν ἴδητε».

—«Βεβαίως, κυρία, εἶπον, θὰ σᾶς ἀκολουθήσω».

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγης ὥρας ἤμην εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῆς μαθητρίας μου· ἀλλὰ ποία μεταβολή! Τὸν Τρίτην τῆς προηγουμένης ἑβδομάδος εἶχα συναντήσει τὴν Ἄνναν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἦτο ἐντελῶς καλά· καὶ ἀπόψε μετὰ παρέλευσιν ἕνδεκα ἡμερῶν ἦτο ἀσθενὴς καὶ ὑπέφερε πολύ.

Καθὼς τὴν εἶδα τόσον μεταβεβλημένην, ἐνθυμήθην τοὺς λόγους τῆς Ἁγίας Γραφῆς: «Παρέρχεται ὡς τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ». Ὅταν ἡ Ἄννα μὲ εἶδεν, ἀνεσηκώθη εἰς τὸ κρεββάτι καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ χεράκι της, ποῦ ἔκαιεν ἀπὸ τὸν πυρετὸν καὶ εἶπε: «Πόσον εἶμαι εὐτυχὴς ποῦ σᾶς βλέπω! Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ ἀφίσω αὐτὸν τὸν κόσμον».

Πρὶν τὴν ἐρωτήσω πῶς εἶναι, τῆς εἶπα:

—«Δὲν φοβεῖσαι τὸν θάνατον;»

—«Ὄχι», ἀπήντησεν ἐκείνη μὲ ἕνα γλυκὺ χαμόγελον, «ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀπέθανε δι' ἐμέ, ἐνεπιστεύθην εἰς Αὐτόν, εἶναι ὁ Σωτήρ μου καὶ ὁ θάνατος δὲν μὲ φοβίζει πλέον».

—«Ἀπὸ πόσον καιρὸν τὸ γνωρίζεις αὐτό;»

—«Ὤ!» μοῦ ἀπήντησεν, «μόνον ἀπὸ τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ ἤμουν εἰς τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον. Ἐνθυμεῖσθε αὐτὴν τὴν Ἁγ. Γραφὴν ποῦ μοῦ ἐδώσατε; Λοιπόν, ἐδέχθην αὐτὸ τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς μᾶς προσέφερε, ἀκριβῶς ὅπως ἐδέχθην τὸ ἰδικόν σας δῶρον· γνωρίζω ἐν τούτοις ὅτι ἐσώθην καὶ ὅτι ἔχω τὴν αἰώνιον ζωήν, τὸ δῶρον τοῦ Θεοῦ».

Ἐνθυμήθην τότε ὅτι ἐκείνην τὴν Κυριακὴν εἶχα διαβάσει εἰς τὰ παιδιὰ τῆς

τάξεώς μου εἰς τὸ Κυριακὸν Σχολεῖον τὸ 16ον ἐδάφιον τοῦ 3ου κεφαλαίου τοῦ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου: «Διότι τόσον ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν μονογενῆ διὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον». Καὶ διὰ νὰ τοὺς δώσω νὰ ἐννοήσουν πόσον εὐκόλως ἀποκτᾶται ἡ σωτηρία, ἔλαβα μίαν μικρὰν Ἁγίαν Γραφὴν τῆς τσέπης καὶ τοὺς εἶπα: «Ἰδού, αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Γραφὴν τὴν χαρίζω εἰς ὅποιον ἀπὸ σᾶς τὴν θέλει, χωρὶς νὰ πληρώσῃ τίποτε. Λοιπὸν ποῖος τὴν θέλει;» Κανὲν ἀπὸ τὰ παιδιὰ δὲν ἀπεκρίθη· ἀλλ᾽ ὅταν τὸ σχολεῖον ἐτελείωσεν, ἡ Ἄννα μὲ ἐπλησίασε καὶ μοῦ εἶπε: «Κύριε διδάσκαλε, σᾶς εὐχαριστῶ,» καὶ ἔλαβε τὴν Ἁγ. Γραφήν.

Ἡ Ἄννα τώρα ἦτο κουρασμένη καὶ εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Τῆς ἔσφιγξα τὴν χεῖρα καὶ τῆς εἶπον: «Τί θέλεις νὰ εἴπω εἰς τὰς συμμαθητρίας σου τοῦ Κυριακοῦ σχολείου, ὅταν τὰς ἴδω;»

—«Εἰπέτε, ἐὰν θέλετε, νὰ ἀγαπήσουν τὸν Χριστὸν ἀμέσως καὶ νὰ μὲ συναντήσουν εἰς τὸν Παράδεισον.»

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑβδομάδος ὑπῆγα νὰ ἴδω τὴν Ἄνναν δύο φοράς, ἀλλὰ μόνον τὴν πρώτην φορὰν κατρώθωσα νὰ ὁμιλήσω ὀλίγα λεπτὰ μαζύ της. Ἔπασχε πολύ· ἐν τούτοις ὅταν τὴν ἠρώτησα ἂν ὑποφέρῃ, μοῦ ἀπήντησε μὲ ἕνα μειδίαμα, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ:

—«Ἄχ, πότε νὰ φύγω· εἶμαι τόσον εὐτυχὴς ποῦ θὰ ἰδῶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν μετ᾽ ὀλίγον καὶ θὰ ἦμαι πλησίον Του. Παρακαλῶ νὰ ὁμιλήσητε διὰ τὸν ἀγαπητὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἀδελφήν μου Μαρίαν. Αὐτὴ δὲν θέλει νὰ μὲ ἀκούσῃ· ἀλλὰ πιθανὸν νὰ ἀκούσῃ ἐσᾶς καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Χριστόν. Ἐὰν ἐμπορέσω, θὰ προσευχηθῶ δι᾽ αὐτὴν πρὶν ἀφήσω αὐτὸν τὸν κόσμον.»

Τῆς τὸ ὑπεσχέθην. Τὸ πυρετῶδες χεράκι της ἔσφιγξε δυνατὰ τὸ ἰδικόν μου καὶ ἐχωρίσθημεν, διὰ νὰ μὴ ἐπανιδωθῶμεν πλέον ἐδῶ κάτω, ἀλλὰ νὰ συναντηθῶμεν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ οὐρανίου Πατρός.

Τὴν ἐπομένην Κυριακὴν ἡ Ἄννα εἶχεν ἀφίσει αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ἡ μήτηρ της μοῦ εἶπεν ὅτι ἀπέθανεν εὐτυχὴς μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι πηγαίνει εἰς τὸν Χριστόν.

Ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, δύνασαι ἐσὺ νὰ εἴπῃς, ὅπως εἶπεν αὐτὴ ἡ μικρὰ κόρη, ὅτι βιάζεσαι νἀφήσῃς αὐτὸν τὸν κόσμον διὰ νὰ ἦσαι μαζὺ μὲ τὸν Χριστόν;

Εἰς στιγμὴν ὅπου δὲν τὸν περιμένει κανείς, ὁ θάνατος κτυπᾷ τὴν θύραν μας. Ἡ Ἄννα ἦτο ζωηρὸν καὶ εὔρωστον κοριτσάκι, ἀλλ᾽ ἐντὸς 15 ἡμερῶν τὴν ἀνήρπασεν ὁ θάνατος καὶ ἐὰν δὲν ἦτο ἑτοίμη, νομίζεις ὅτι δὲν θὰ ἐφοβεῖτο νὰ ἀφήσῃ αὐτὸν τὸν κόσμον; Εὐτυχῶς εἶχε τὸν Κύριον Ἰησοῦν ὡς Σωτῆρά της καὶ ὁ θάνατος δὲν εἶχε πλέον δι᾽ αὐτὴν κανένα τρόμον. Τοὐναντίον ὑπῆρξεν δι᾽ αὐτὴν ὁ προάγγελος χαρᾶς καὶ αἰωνίας εὐτυχίας.

Κ. Β. Κ.